

DOMOVINA

Upravištvo „Domovine“ v Ljubljani, Prešernova ulica 54
Uredništvo „Domovine“, Knaflova ulica 5/II., telefon 72

Izhaja vsak četrtek

Karčična za tuzemstvo: četrtletno 1.50 Din, polletno 15 Din, letočno 30 Din; za inozemstvo: četrtletno 12 Din, polletno 24 Din, letočno 48 Din. — Račun pošte hranilnice, pošiljalnice v Ljubljani, št. 10.711.

Proslava desetletnice prebitja solunske fronte ob času splošne nezadovoljnosti prečanskih krajev

Niti ob tako slovesnem trenutku ne pokazuje sedanji režim volje za izboljšanje razdrapanih razmer v državi — Na vseh straneh manjka državi denarja, a se je vendar napravilo mnogo preveč milijonov za to proslavo — Posamezni režimovci že odločno izjavljajo, da je uprava države v nesposobnih rokah, da mora sedanja vlada pasti in da je nujno potreben sporazum s KDK, ki zastopa pretežen del prečanskih krajev — KDK ne neti plemenskega razdora, nego je KDK edina skupina strank, ki hoče enakopravnost, poštenost, pametno gospodarstvo in sporazum med plemeni

V ponedeljek 8. t. m. je slavila naša država desetletnico prebitja solunske fronte, velikega dogodka v zgodovini Jugoslavije. Pred desetimi leti je bila zlomljena fronta naših sovražnikov, s čimer je dobila misel ustanovitve Jugoslavije prvo najkrepkejšo oporo.

Žal, pri tej proslavi prečanstvo ni sodelovalo s tisto navdušenostjo, kakor bi sicer, če bi bile naše razmere urejene in če ne bi vladala med prečani vsesplošna nezadovoljnost.

Dvajseti junij t. l., katerega dne je tekla kri borcev za enakopravnost, se ne more kar tako pozabiti. Prav tako se ne pozabijo krivice, ki se stalno gode prečanstvu, od režima zapostavljenemu in preziranemu. Ne dajo nam naših pravic, in vendar

ne zahtevamo ničesar drugega kakor enakopravnost s Srbijo, enakopravnost vseh državljanov od Triglava do Vardarja.

Vsi mi smo v svoji notranjosti pravilno ocenili ogromen pomen zgodovinskega dogodka, prebitja solunske fronte,

ali naša razočaranost nam ni dopuščala, da bi z današnjo vlado, ki je aranžirala proslavo desetletnice, enako navdušeno slavili ta praznik.

Hegemonistični vladinovi niso čutili potrebe, da bi vsaj zdaj ob tako pomembni proslavi pokazali dobro voljo za sprazum s prečani, nego so rajši kljub pomanjkanju denarja žrtvovali ogromne vsote, da bi ustvarili videz, kakor da je večina države z njimi.

Taka proslava bi se ne smela napraviti veličastna z denarjem, saj je stala morda do 100 milijonov dinarjev.

ne bi se morala vršiti kot skupna prisrčna prireditve vseh jugoslovenskega prebivalstva. Kdo bo v teh finančnih težavah plačal vse to? Gotovo v prvi vrsti prečanski kraji, ki so še doslej vedno plačevali večje davke kakor Srbija. V takih slabih finančnih razmerah se ne bi smelo razmetati toliko denarja.

Sedanja nesposobna vlada pač tudi ni znala drugače zorganizirati proslave, ker sploh ne zna ničesar. Zato je razumljivo, da se že tudi

med vnetimi vladnimi pristaši dobe posamezniki, ki odločno grajajo sedanji režim,

zahtevajo odstop vlade in sporazum s KDK. Tako je znani radikalski veljak, bivši minister

Gornja Savinjska dolina prehaja v tabor KDK

Zborovanja KDK v gornjegrajskem okraju minulo soboto in nedeljo so pokazala, da se pričinja svitati tudi v tem okraju, ki ga smatra poslanec Pušenjak za svojo domeno. Razpoloženje na vseh teh zborih je pokazalo znaten preobrat v mišljenju ljudstva. Značilno je, da so vsa zborovanja potekla povsem mirno, da si bili povsod zastopani tudi pristaši SLS, ki so mestoma celo izrecno odobraval politiko KDK.

V soboto 6. t. m. zvečer je bil pod predsedstvom g. dr. Goričarja zbor v Mozirju v hotelu «Ilirija». Udeležilo se ga je okrog 60 tržanov in okoličanov.

Veličasten je bil v nedeljo okrajni zbor v Ljubnem, ki se je vršil pri g. Podpečanu pod predsedstvom g. Kocbeka. Zbralo se je nad 300 ljudi, zlasti tudi mladina iz domače fare, pa mnogobrojni pristaši in prijatelji KDK iz Bočne, Gornjega grada, oddaljene Nove Štife, Luč in Solčave. Med velikim navdušenjem je bila sprejeta resolucija z zapupnico vodstvu KDK in poslancem ter z ob-

dr. Kojić objavil članek, ki zelo odločno graja nesposobno upravo države ter se ogreva za sporazum s KDK.

Današnji režim, ki je zakrivil toliko gorja, mora pasti in na vlado morajo priti ljudje, ki so pošteni in ki bodo znali uvesti enakopravnost in napraviti red v korumpirani upravi države.

KDK se ne bo sporazumevala s komurkoli, gotovo ne z današnjimi glavnimi vladinovi,

ki so zaradi svoje nesposobnosti in hegemonističnih težej krivi današnjih razdrapanih razmer.

Gotovo ga ni v prečanskih krajih človeka, ki bi bil resnično zadovoljen z današnjimi razmerami. Slaba gospodarska politika, ki celo ovira izvoz, previsoki davki, umetno tlačena podjetnost, izigrana ravnopravnost ne morejo izvabiti iz mislečega človeka priznanja. Klerikalci, ki so svoječasno v opoziciji stavliali enake zahteve, danes podpirajo ta režim zla in ga celo odločno branijo. Zato bodo klerikalci ob enem s svčimi prijatelji padli tako, da se ne bodo mogli kmalu zopet povzpeti do vladnega krmila. Slovensko ljudstvo zapušča stranko, ki ga je strašno razočarala ter prehaja pod prapor KDK.

sodbo režima krivic, nasilja, neenakosti in korupcije.

Popoldne je bil krajevni zbor v Rečici ob Savinji pri g. Fürstu pod predsedstvom uglednega kmetovalca g. Matka. Zbralo se je okrog 60 ljudi. K besedi se je oglasil tudi posestnik in kmetovalec Fižur, ki je izjavil, da kot pristaš SLS sicer ne more glasovati za predlagano resolucijo, da pa bo zahteval pojasnila od poslanca Pušenjaka, zakaj je podpisal znani predlog, naj bi se Stepan Radić proglasil za norca, in zakaj so grozili Radiću in Pribičeviću z umorom. Izjavil je, da bo stopil iz stranke, če odgovor ne bo zadovoljiv.

Zvečer ob 17. uri pa se je kljub poznemu času zbralo v Smartnem ob Paki nad 50 ljudi pri g. Steblovniku.

Na vseh shodih so govorili narodna poslanca gg. dr. Pivko in Pucelj ter g. dr. Novačan. Povsod so se oglasili tudi domačini z različnimi vprašanji in željami.

Ljudstvo presoja položaj trezno in premišljeno ter si ustvarja počasi, a sigurno svojo sodbo.

Mariborski oblastni odbor in Prekmurci

Prekmurje je oblastnemu odboru deveta briga, potrebno je le klerikalcem pri volitvah. Pred volitvami se naši domači gg. poslanci potrudijo med svoje volilce v avtomobilih in jim sipljejo kar cele koše obljub. da dobe kroglice, potem pa je spet vse mirno. Radi privedejo s seboj tudi gospode iz Maribora, da bi bolj vleklo, češ, da v Mariboru mislijo na Prekmurje. Res je, mislijo pred volitvami, a potem ne več.

«Domovina» je že ponovno pisala o čudni podpori mariborskega oblastnega odbora oškodovancem po toči. To pa ni prvi primer. Že večkrat je klerikalni oblastni odbor pokazal, kako mu leži na srcu Prekmurje.

Lani naši kmetje niso imeli semenskega žita, ker so miši uničile skoro vse na polju. Zaradi tega so prosili, da se jim preskrbi oblastnim potom ceneje semensko žito. Prošnje so romale na vse kraje, a odgovora ni bilo od

nikoder. Končno je oblastni odbor sporočil, da ima na razpolago semensko žito za Prekmurje in si ga kmetje lahko nabavijo. Cena pa je bila tako visoka, da po tej ceni ni hotel kupiti žita niti en kmet. Na prošnjo, naj se cena zniža, pa je prišel odgovor iz Maribora: «Kdor po tej ceni noče kupiti žita, mu ga pa treba ni!» Tako so si prizadeti kmetje komaj še zadnji čas pred sejetvijo nabavili sami žito, sicer niti sejali ne bi.

Ta primer se je ponovil letos z ubogimi kmeti, ki jim je uničila vse toča. Zrnje (rž in pšenica) se v Prekmurju kupuje po 240 Din, a oblastni odbor je preskrbel žito revežem po 330 Din, oziroma po 310 Din, in še to neočisto! Tako skrbi torej marborski oblastni odbor za prekmurske kmete, katere klerikalci tako milo vabijo v svojo stranko.

Klerikalni oblastni odbor pa še na druge načine kaže svoje razpoloženje napram Prekmurcem. Tako je reduciral neljube mu cestarje pri prevzetju cest. Ni sprejel niti enega Prekmurca v oblastno službo. Nima denarja za regulacijo naših potokov in popravo cest. Ni čudno, če so prekmurški klerikalci sami sila nezadovoljni s svojim oblastnim odborom. Prepričani pa smo, da bodo pred volitvami zopet prišli gospodje klerikalci od vseh vetrov ter pripovedovali prekmurskemu ljudstvu: «Mi in samo mi smo za vas, glasujte za nas!» Toda prekmurški kmet ima že dovolj izkušenj s klerikalnim besedičenjem.

Politični pregled

Minuli teden je bil v političnem življenju zelo miren. Vlada je namreč vso svojo pozornost združila na

proslavo prebitja solunske fronte,

ki se je vršila 8. t. m. v Beogradu z velikimi slovesnostmi. Prava obletnica je bila sicer že 15. septembra, toda vlada je prireditev zavlekla. Na proslavo so prispela odposlanstva iz Francije, Anglije, Češkoslovaške, Italije, Rumunije in Grčije. Po železnicah so se lahko vsi, ki so hoteli v Beograd na proslavo, vozili brezplačno. Računa se, da je proslava

stala okrog 100 milijonov dinarjev, kar pomeni za državo v sedanjih težkih časih ogromen izdatek. Žal, se proslava ni vršila v tako svečanem razpoloženju kakor bi se morala, ker se je vršila v času, ko pretežen del prečanskih krajev razočaran gleda na Beograd. Klerikalci so poslali iz Slovenije odposlanstva vseh svojih društev, seveda, na državne stroške.

Kljub navideznemu političnemu mrtvilu pa je zabeležiti nekaj pomembnih dogodkov. Predvsem je značilno, da so

sedaj tudi v Beogradu začeli razmišljati o tem, da je sporazum s KDK neobhodno potreben in da brez KDK ni ozdravljenja sedanjega nevzdržnega političnega položaja

Razni beograjski vladni politiki dajejo izjave, v katerih se zavzemajo za čimprejšnji sporazum s KDK in zahtevajo odstop sedanje vlade. Vladne stranke med seboj tekmujejo, katera bi prej prišla v stike s KDK. Sam ministrski predsednik dr. Korošec, ki se na zunaj sicer postavlja kot največji nasprotnik KDK, uvideva, da bo kleroradikalne slave kmalu konec, in spoznava, kako zelo je SLS grešila, ko se je kot prečanska stranka postavila proti pravičnim zahtevam KDK, namesto da bi sodelovala v borbi za resnično enakopravnost.

Dr. Korošec je minulo nedeljo skrivaj odpotoval iz Beograda v Slovenijo in skušal priti v stike s predstavniki KDK.

Pa tudi drugi režimski krogi pošiljajo k predstavnikom KDK svoje odposlance. Jasno je, da KDK slej ko prej odklanja razgovore in stike s predstavnikom onega režima, ki nosi odgovornost za umor narodnih poslancev v skupščini.

Kako zelo so vladni krogi spremenili svoje mnenje, dokazuje izjava znanega radikalnega voditelja in bivšega ministra dr. Kojića, ki je v beograjskih listih objavil članek, v katerem priznava,

da je sedanja uprava države nesposobna in vseskozi korumpirana ter da bi jo bilo treba temeljito ozdraviti,

ker izvira baš iz tega vse zlo in nezadovoljstvo v državi. Naš poslanec dr. Žerjav mu je v «Jutru» dal odgovor, v katerem naglašava, da je danes ta uvidevnost že prepozna. KDK se je od vsega početka borila baš proti tej slabi upravi in zahtevala temeljite spremembe. Takrat so oni krogi, ki žive od korupcije, posegli celo po revolverjih, da bi zlo-mili odpor KDK. Zato danes ni več dovolj, da se spremeni samo uprava, temveč je treba poseči globlje in ozdraviti državo najprej pri glavi. Na vlado morajo priti sposobni ljudje, poleg tega pa je

treba potom spremembe ustave zagotoviti popolno enakopravnost vseh pokrajin in vseh slojev naroda.

KDK sistematično nadaljuje svojo akcijo. Tekom preteklega tedna se je vršilo

v vseh prečanskih pokrajinah nebroj shodov,

ki so vsi pokazali, da se zbira vsa poštena javnost pod zastavo KDK. Tudi v Sloveniji smo imeli več lepo uspešnih shodov, na katerih so poslanci KDK pojasnili volilcem, za kaj gre. Vlada se je te akcije KDK, ki daje narodu jasno sliko položaja v državi, zbalala in je zato skušala ovirati propagando KDK s prepovedjo shodov. Seveda je s tem dosegla baš nasprotno, ker prepovedan sad najbolj diši, in tako se ljudje sedaj še bolj zanimajo za KDK kakor poprej.

Pristaši vladnih strank vedno v večjem številu prestopajo v naš tabor.

Kakšnih sredstev se poslužujejo režimovci, dokazuje shod na Cetinogradu na bosanski meji. Tam se je zbralo na shodu KDK več tisoč ljudi, zlasti tudi mnogo muslimanov. Ker shoda niso mogli drugače preprečiti, so poslali nanj svoje pretepače, oborožene z noži in revolverji, ki so napadli mirne zborovalce in dva ubili, več pa težko ranili. Ljudje so zaradi takega postopanja tako ogorčeni, da sedaj tudi vladni pristaši izjavljajo, da bodo pri prihodnjih volitvah kot en mož volili KDK.

Minuli četrtek se je vršila seja vodstva KDK, na kateri so razpravljali o tekočih za-

Soteščan:

Maščevanje pravice

Povest.

(Dalje.)

«Pa nisi videl kake prikazni: povodnega moža ali morsko deklico?»

Hermanu se je zresnilo lice, polotila se ga je bridka otožnost. Počasi je iztegnil desnico ter jo je podal prijatelju v dokaz, da bi mu rad nekaj zaupal.

«Ne vem, ali so slutnje ali domišljija,» se mu je izvilo iz prsi. «Sedi, prijatelj, naročil bom toplega čaja, da se bova laže porazgovorila.»

Mornar, zaposlen v kuhinji, je izvršil naročilo. Prijatelja sta posedla in začela pogovor.

«Moj svak je padel v bitki, zadet od sovražne krogle, je Herman začel pripovedovati. «Zapustil je vdovo z nedoraslim otrokom, dečka in deklico; tretji, Ciril, je bil rojen šele po očetovi smrti. Družina je siromašna: mati uživa skromno pokojnino, njen starejši sin pa se uči zdravilstva, kar stane zopet mnogo denarja. Kakor kaže, bo hčerka Justina ostala brez dote ter ne bo mogla misliti na možitev.»

«Ali je zala deklica?» ga je prekinil tovariš.

«Svoje nečakinje ne maram ocenjevati. Smili se mi, ker je sirota...»

«No, tako hudo pa še menda ni,» je menil tovariš. «Mladost ima vse pogoje za bodočnost.»

«Prav imaš!» mu je pritrdil in srebnil sladko pijačo. «Tudi jaz sem se s trudom in znojem prikopal do sedanje službe. Nekaj denarja sem si, hvala Bogu, prihranil, in ako bo pridna, ji bom pomagal. Zaradi tega še ne bom ubožal, a njej bo zaleglo.»

«Hvaležna ti bo in Boga bo hvalila za takega strica!»

«Ko so nas zagrinjali valovi, mi je bilo najhuje ob misli na ubogo nečakinjo...» Herman je vzel iz žepa listnico ter mu je pokazal sliko, z zlatom obrobljeno.

«Čedno dekle!» je prikimal tovariš. «Saj ti je pa tudi popolnoma podobna...»

«Seveda, to je moja sestra.»

«Hm, vdova? Dobro je še ohranjena.»

«Takšna je bila pred petimi ali šestimi leti.» To izrekši je obrnil sliko ter mu pokazal drugo podobo, nalepljeno na drugi strani. «Moja nečakinja,» mu je pošepnil in solza radosti se mu je utrnula.

«Mlada deklica je še! Daj, da pogledam njeno mater, morda se bom domislil...»

Herman je opazil, da se je prijatelj ob pozornem motrenju slike spremenil. «No, ali si nista podobni?» ga je vzdramil iz premišljevanja.

«Popolnoma enake poteze,» se mu je zatikala beseda. «Ne vem, katero bi bolj pohvalil: hčerko ali mater.»

«Obe sta siroti. Hudo je materi, ako ne more pomagati svojemu otroku.»

«Življenje je težko!» je vzdihnil prijatelj, njegovo oko je nepremično motrilo sliko uboge matere.

«Pa kaj ti je, tovariš? Ves si prepaden in zamišljen.»

«Hladno mi je in pa izmučen sem še od prestanega napora. Pojdiva k počitku!»

Drugi dan sta se zopet sešla na krovu, molče sta stala ob ograji; prvi je opazoval oblake, drugi pa je gledal z daljnogledom v daljavo.

«Suha zemlja!» je vzkliknil Herman. «Do večera bomo prispeeli do obrežja.»

«Da bi srečali vsaj kako ladjo, ki bi nas razbremenila,» je želel prijatelj. «Naša «Svoboda» je precej pokvarjena in bi podlegla, čim bi se zopet zazibalo morje.»

«Oh, saj res, na zahodu se temni,» je Herman nenadoma opazil. Obupno se je zgrabil za srce, koprneče po rešilnem bregu.

Tlakomer je padal z neznanako naglico, rezek plisk iz opazovalnice je naznanjal bližajočo se nevihto. Morje se je pričelo peniti in bučati, ognjeni bliski so švigali iz oblakov med votlo momljajočim gromom. Dnevna vročina je nenadoma ponehala, od zahoda je zapihal mrzel veter.

«Vrtinec!» sta se zgrozila prijatelja, vedoča, da jim preti poguba. Preplašena sta begala po krovu in urejevala reševalno delo.

«Moštvo na krov!» je grmelo kapitanovo povelje. «Obesite sidra, pripravite vrvi, lestve, rešilne čolne in pasove!»

Mornarji so se zavedali nevarnosti, zaprli so vrata in zadelali odprtine, vsak je ostal na svojem mestu, pripravljen na spopad.

V daljavi je vršalo, šumelo in bobnelo, stemnilo se je kakor ponoči, ladje so zamajali valovi ter jo nagibali in vrtili. Zatulil je vihar.

devah. Vodstvo KDK je pri tej priliki izrazilo željo,

naj bi se solidarnost KDK pokazala ne samo v parlamentarni borbi, temveč tudi pri delu v občinah, zlasti pa pri občinskih volitvah,

kjer naj bi pristaši KDK nastopili po možnosti s skupnimi listami. Prepričani smo, da bodo pristaši KDK ta nasvet, kjer le mogoče, upoštevali.

Veliko zanimanje vlada že sedaj
za manifestacijski shod v Sisku,

ki se bo vršil 21. t. m. Na shodu se bo zbralo okrog 100.000 pristašev KDK, da tako manifestira svoje soglasje s politikom vodstva. Gotovo se bo tega shoda udeležilo tudi mnogo naših pristašev iz Slovenije. Pred shodom se bo vršila v Zagrebu seja poslanskega kluba KDK. Poslanci se bodo polnoštevilo udeležili shoda v Sisku, ki bo največji shod, kar jih je bilo doslej v naši državi.

Med važne politične dogodke je prišteti tudi

poset grškega ministrskega predsednika v Beogradu.

Pri tej priliki bodo v Beogradu razpravljali o rešitvi spornih vprašanj med našo državo in Grčijo, zlasti tudi o tako zvani svobodni coni v Solunu, kar je važno za naš izvoz v vzhodne dežele. Vršila pa se bodo tudi pogajanja za sklenitev prijateljske in raziščične pogodbe med obema državama.

V zunanji politiki v minulem tednu ni bilo važnejših dogodkov. Naš zunanji minister dr. Marinković se mudi še vedno v Parizu, odkoder se bo vrnil baje 12. t. m. V Parizu je imel tudi pogajanja z Venizelosom.

DOPISI

VIČ. K nemu zadnjih dopisov v «Domovini» moram še nekaj pripomniti. Most na Tržaški cesti je dograjen. Na žalost zopet preozek za promet te ceste. Ob straneh so hodniki, po katerih se bo moralo hoditi po «gospje». Novi avto-

Kar je bilo na krovu, je moralo kloniti sili razjarjene prirode in pasti v valove.

Mornarji so se trudili, da bi obdržali ladjo na površju, odpovedali pa so jim stroji in krmilo — velikanski val je butnil ob sprednji del ladje ter jo preklal na dvoje. Moštvo je omagovalo ter se spustilo obupano v naročje usode.

7.

Vihar, ki je bil kakor močen sunek, je ponehal, čim je dosegel višek grozote. Nebo se je pričelo jasiti, polagoma je utihnilo tudi bučanje morja in strahovito grmenje, samo valovi so se še kopicili, pa tudi ti so se že razbijali in izginjali v prostranost.

Tam, kjer se je pogreznila ladja «Svoboda» so se zibali rešilni čolni, prenapolnjeni z moštvo, v gluho ozračje so doneli rezki strelji, mornarji so klicali na pomoč. V zadnjem hipu so se rešili iz potaplajočih se delov ladje, mnogi so našli hladni grob v morskem gobočini.

Silno gibanje morja je razkropilo rešilne čolne na vse strani po morskem gladini; mnogo se jih je potopilo, ker so bili prenapolnjeni. Sem in tja so plavali ostanki potopljene ladje, katerih so se obupno oklepale žrtve podivjane prirode.

Čoln, v katerem se je vozil častnik Herman, se je zibal čudežno v ravni črti proti suhi zemlji. Pogumni veslar se je kar kuhal od znoja in vročine, z občudovalno vztrajnostjo se je oklepal vesla, zakaj solnce se je na zapadu že skoro dotikalo moria. Krog in krog

bus mestne občine ljubljanske je velike važnosti za našo občino, seveda, zaenkrat obsega samo Glince in Vič, medtem ko je Rožna dolina, ki ima deloma več delavstva, uradništva in šolo-obveznih otrok, izvzeta. Upamo, da se bo vpoštevala želja, izražena v «Jutru», da se priključi v avtopromet tudi Rožna dolina. Pred kratkim se je začelo tudi z gradbo vodovoda, ki jo je dobil kot najcenejši reflektant g. Marinčič z Glince. Tako se počasi kultivira naša občina. — Pripominjam, da so za vse Glince ob Gradaščici samo ene stopnice za pranje, in še te tako nepraktične, da v primeru narasle Gradaščice lahko pere ena sama oseba. Rožna dolina pa nima ničesar in nikjer pripravljenega primerne prostora.

PODROŽNIK. (Smrtna kosa.) Te dni nam je ugrabila zavrtna bolezen rak gđčno. Marijo Černetovo, dolgoletno pridno in vestno gospodinjico pri g. Čadu. Bila je izredno dobrotljiva in marsikateri siromak je izgubil z njo svojo dobrotnico. Pogreb je pokazal, kako priljubljena je bila. Blag ji spomin, vsem žalujočim pa naše iskreno sožalje!

BLED. V drugi polovici meseca septembra je bilo kakor povsod tudi tu bolj neugodno vreme, zato tudi letoviščarjev manj, kakor v prvi polovici, vendar še lepo število. Kakor vidimo, se je nahajalo na Bledu od 15. septembra do 1. oktobra 337 oseb, izmed teh 103 Jugosloveni, 145 Nemcev, 37 Avstrijcev, 25 Čehoslovakov in 27 drugih. Pred kratkim nas je zapustilo 22 izletnikov, ki so bili Čehi in Poljaki. Vsi so odšli z najboljšimi vtisi z blejske romantične okolice. Te dni je pa zopet napovedanih 74 novih izletnikov.

BOŠTANJ OB SAVI. V nedeljo 7. t. m. je tukajšnje Gasilno društvo priredilo trgatve grozdja. Domača gošba, ki se je tokrat zopet malo znašla, je prav pridno igrala. Sploh je prireditelj potekla v dobrem razpoloženju, zato je gotovo tudi gmojni uspeh zadovoljiv.

KOMPOLJE PRI BOŠTANJU. Vsem plemenitim dobrotnikom, ki so mi v nesreči ko mi je pogorela hiša, s kakršnimikoli darovi pomagali, da si postavim nov dom, se najiskrenejše zahvaljujem. — Franc Šraj.

ŠMARTNO PRI KRANJU. Odkritje spomenika vojnim žrtvam bo v nedeljo 14. t. m. dopoldne. Spomenik je umetniško delo ter bo do-

stojen spomin mrtvim vojakom in v čast našemu kraju.

ZAGORJE OB SAVI. Podružnica Kmetijske družbe v Zagorju ob Savi bo priredila v nedeljo 14. t. m. razstavo sadnih vrst iz ozemlja izlaške in zagorske podružnice. Ta sadni ogled ima predvsem namen, naše sadjarje seznaniti s pravilnimi nazivi posameznih vrst, katere doslej malo poznamo. Drug važen namen je pa tudi, določiti sadne vrste, ki so za naše kraje najbolj priporočljive.

MALA NEDELJA. Narodno kulturno društvo pripravlja za nedeljo 4. novembra t. l. vprizoritvev krasne narodne igre «Graničarji», združene z ljudsko veselico in plesom. Sosednja društva se naprošajo, da vpoštevajo to prireditev ter v obilnem številu obišejo malonedeljski Društveni dom.

GOSPODARSTVO

Tedenski tržni pregled

ZITO. Cene precej čvrste. Pšenica, ječmen, oves in turščica so se precej podražili. Na ljubljanski blagovni borzi so bile 9. t. m. naslednje cene (postavljeno na postajo v Sloveniji, za 100 kilogramov): pš e n i c a, baška 302-50 do 370 dinarjev; t u r š č i c a, baška 317-50 Din; r ž, baška 295 do 297-50; m o k a «0» 430 do 435 Din; o v e s, baški in slavonski 285 do 290 Din.

ZIVINA. Na Dunaj Jugoslavija izvažala sedaj malo živine, dočim je iz Rumunije in Madžarske prihajala precej tja. Razmere na živinskem trgu so povsod prilično nespremenjene.

Hmelj. Cene v Savinjski dolini zelo nizke: 10 do 28 Din za en kilogram, dočim se v inozemstvu naše blago precej bolje plačuje. V splošnem so cene povsod malo popustile.

Cene tujemu denarju

Na zagrebški borzi se je dobilo te dni v v a l u t a h:

1 ameriški dolar za 56-30 do 56-50 Din;
dne 9. t. m. v d e v i z a h na ljubljanski borzi:
100 nemških mark za 1354-25 do 1357-25 Din;

iz daljave so gledale večerne sence in označile novo nevarnost.

Herman je utrujen omagal, pomignil je najbližjemu mornarju ter mu izročil veslo. V tistem hipu se je čoln nenadoma stresel in ustavil.

«Nekam smo zadeli!» se je prestrašil mornar ter se oklenil krmila.

«Brž obrnimo nazaj!» je ukazal Herman. «Zavozili smo na pečino.»

«Izgubljeni smo!» so viknili mornarji, zakaj voda je pričela v silnem toku dreti v čoln. Obupali so nad rešitvijo in poskakali v morje; ostal je le Herman ob veslu, katerega se je krčevito oklepal. Tudi on se je hotel zagnati med valove za tovariši, medtem pa je opazil v daljavi čoln, ki je odrinil od kraja.

«Pomagajte!» je kriknil na vse grlo, na kar se mu je začelo temniti pred očmi. Z obema rokama se je oklenil krmila, zakaj voda je že skoro napolnila čoln, vsak hip je pričakoval, da bo izginil v globočino. Kakor v omedlevici je gledal tovariše, ki so se borili z valovi; molče se je poslovil od življenja — tik pred prihodom rešilnega čolna.

Drugi dan se je prebudil Herman v leseni kolibi na morskem obrežju. «Kje sem?» je vprašal slabotno.

«Pod streho na varnem», mu je odgovoril prijazen možak. «Koča je moja, tu prebivam z ženo ter se bavim z ribolovom. Nič žalega se ti ne bo zgodilo.»

Herman se je hotel dvigniti, a je omahnil nazaj v posteljo, kakor mrliču so mu padle roke po telesu.

Ribič je zmajal z glavo; bal se je za njegovo življenje. «Liza!» je poklical ženo. «Prinesi mi tople jedi in krepilne pijače!»

Ko se je zavedel, mu je postregla z juho, užil je tudi nekaj pijače. Ribič ga je moral opirati in žena ga je pitala kakor malega otroka.

Čez nekaj dni je Herman toliko okreval, da je mogel jesti ter se držati pokoncu. Njegove prve besede so se izlile v toplo zahvalo za nepričakovano rešitev, nato jima je povedal svoje doživljaje.

Ribič in njegova žena sta ga pazljivo poslušala. Oba sta se čudila, kako je mogel uiti smrti, ki je objela druge mornarje.

«Samo vi ste mi oteli življenje,» je poljubljal ginjen ribiču roko. «Nikdar vam ne bom pozabil; zdaj sem seveda brez imetja, čim pa bom okreval, se bom povrnil na službeno mesto. Priporočil vas bom poveljniku naše mornarice ter vam izposloval odlikovanje in nagrado.»

«Pri meni morate ostati tako dolgo, dokler popolnoma ne ozdravite,» mu je ribič ponudil nadaljnjo gostoljubnost. «Moja koča je sicer uborna, pomanjkanja pa ne boste trpeli, vse karkoli poželite, vam je na razpolago. Kadar okrevate, vas bom pospremil do mesta, ki je nekaj milj od tukaj na morskem obrežju. Tam boste gotovo našli kako ladjo, s katero boste odpotovali.»

Ob misli na ločitev se je Hermanu skrčilo srce, malo je manjkalo, da ni glasno zaplakal. Spomnil se je tovarišev, katere so pogoltnili valovi. Žal mu je bilo tudi ladje, ponosna «Svobode»; vedno jo je videl pred sabo v morskem globini.

100 madžarskih pengov za okoli 993 Din;
100 avstrijskih šilingov za 799-64 do 802-64
šinarjev;
1 ameriški dolar za 56-84 do 57-04 Din;
100 francoskih frankov za 221-25 do 223-25
šinarjev;
100 češkoslovaških kron za 168-37 do 169-17
šinarjev;
100 italijanskih lir za 297 do 299 Din.

Sejmi

12. oktobra: Semič, Teharje.
13. oktobra: Kranjska gora (samo za živino),
Cakovec, Poljčane.
15. oktobra: Planina pri Brežicah, Kamnik,
Nadlesk pri Starem trgu, Nedelišče, Oplotnica,
Apače, Murska Sobota, Sv. Lenart pri Mislinju.
16. oktobra: Kočevje, Verače.
17. oktobra: Sv. Ema-Pristava.
18. oktobra: Lukovica pri Kamniku, Trbovlje,
Kandija (za živino in stavbni les), Vojnik (izvozni
sejem), Mozirje, Guštanj, Podsreda.

Kratke vesti

— **Nabiranje gob in žira.** Gobe imajo svojo
jesensko sezijo. Ker so gobe važen izvozni pred-
met, jih je treba lepo sušiti, tako da ostanejo bele.
Zahteva se tudi tanka rez. Lepo sušeno belo
blago se proda do 80 Din za kg. Zaradi precejšnje
množine je pričakovati nazadovanje cen ter se
priporoča nabiralcem, da gobe sproti prodajajo.
— Letos je močno obrodil tudi žir (bukvice) ter
se dobe v bukovih gozdovih velike množine teh
sadov, ki se plačajo do 1-50 Din za 1 kg. Nabirajte
gobe in žir ter navajajte otroke k nabiranju teh
gozdnih sadov.

— **Sadjarška razstava.** Podružnica Sadjar-
skega in vrtnarskega društva v Radovljici bo
priredila s sodelovanjem okoliških podružnic od
14. do 16. t. m. sadni ogled (razstavo), ki ima
predvsem namen, da sadjarji spoznajo sadne
vrste, ki jih goje, in pa vrste, ki so posebno pri-
poročljive za razmnoževanje z gospodarskega
stališča. Vabljen je vsak sadjar — tudi nečlani
SIVD —, da razstavi svoje sadje in ga dostavi

do petka 12. t. m. do 7. ure zvečer v Radovljici
(restavracija Kunstelj). Vsako vrsto (pet do osem
sadov) naj vloži v papirnato vrečico (škrnicelj) ter
nanjo napiše ime, priimek in bivališče lastnika,
morda znano ime sadu, posebne dobre ali slabe
lastnosti drevesa ali sadu ter koliko kilogramov
dotične vrste ima morebiti naprodaj. Razstava se
bo otvorila v nedeljo 14. t. m. ob 11. uri. Vstop-
nina 2 Din za osebo, za šolsko mladino pa 1 Din.

DOMAČE NOVOSTI

* **Osmo obletnica koroškega plebiscita** je bila
včeraj 10. t. m. Tudi na naše koroške rojake ne
smemo pozabiti in naj nam bo vsakoletni spom-
in na nesrečni plebiscit opomin, da so tam za
Karavankami še ljudje, ki govore naš jezik.

* **Ljubljanska Glasbena Matica na Poljskem.**
Te dni je Glasbena Matica iz Ljubljane prirejala
koncerte po Poljskem in povsod žela izredne
uspehe. Včeraj so se Maticarji zopet vrnili iz
Poljske v Ljubljano.

* **Češkoslovaški minister narodnega zdravja**
dr. Josip Tiso je potoval te dni po Sloveniji in
si ogledal naše zdravstvene naprave, zlasti v
Ljubljani in Regaški Slatini.

* **Razstava «Tisk»** je bila otvorjena v nedeljo
na Ljubljanskem velesejmu. Ze v nedeljo je
razstava vzbudila tako zanimanje, da je bilo
samo popoldne prodanih čez 1000 vstopnic. Pre-
cejšen obisk je bil zabeležen tudi tekom po-
nedeljka. Novih vstopnic je bilo v ponedeljek
prodanih čez 400.

* **Smrt odličnega pristaša SDS.** Dne 7. t. m.
je nenadoma umrl dr. Ivan Zucco, znani odlični
pristaš SDS in bivši veliki župan v Zagrebu. Bil
je težko bolan, zlasti pa so ga potle vesti o pre-
ganjanjih njegovih rojakov v Istri, odkoder je
bil doma. Pokojnik je bil rojen leta 1868. v selu
Medulinu pri Ptujju. Do svojega izgnanstva iz
Istre je bil dr. Zucco odvetnik v Pulju in eden
izmed voditeljev našega naroda v Istri.

* **Chevroletova ekspedicija v Ljubljani.** Te dni
je dospela iz Zagreba v Ljubljano slovita Chev-
roletova ekspedicija, ki se nahaja na svojem velikem
potovanju iz Kapstadta v Stockholm. Kakor je

znano, se je napolnila ta ekspedici-ja, sestojeca iz
dveh Chevroletovih vozov, enega osebnega in ene-
ga tovornega, meseca marca letos iz Kapstadta
preko notranje Afrike, Egipta in Palestine v Ev-
ropo. Iz Ljubljane so odpotovali preko Rakeka v
Italijo.

* **Zivljenje in umiranje v Ljubljani.** Po uradnih
podatkih mestnega fizikata se je meseca septem-
bra rodilo v Ljubljani 135 otrok (72 moškega in
63 ženskega spola), med temi 5 mrtvorojencev,
umrlo pa je 43 moških in prav toliko žensk, skupaj
torej 86 oseb, in sicer: 18 oseb za jetiko, 7 za pri-
rojeno slabostjo, 7 za vnetjem črevesa, 6 za bole-
znijo na srcu, 6 za rakom, 5 za ostarelostjo, 4 za
pljučnico, 3 za boleznijo na soplilih, 3 za vnetjem
ledvic, 2 za škrlatinko, 2 za boleznijo na želodcu,
1 za vnetjem možganske mrene, 1 za omehčanjem
v hrbtnem mozgu, 1 za vnetjem slepiča, 1 za
zamotanjem črevesa, 1 za krčenjem jeter, 1 za
novo tvorbo, 1 za porodniško mrzlico, 9 oseb vsled
drugih naravnih vzrokov, 7 oseb pa vsled smrtnih
nezgod. Na nalezljivih boleznih je obolelo 21 oseb:
10 na legarju, 6 na škrlatinki, 2 na ošpicah, 1 na
grizi, 1 na davici in 1 na krčeviti odrevenelosti.

* **V času trgatve.** Vreme se je v zadnjem
času zelo popravilo, tako da pametnejši vino-
gradniki s trgatvijo odlašajo ter bodo z odlogom
prav gotovo dosegli še dokaj izborna kapljica.
Manjši posestniki so večinoma že v polni trgatvi
ter dosegajo v okolici Ptujja navadno rezultat
od 12 do 16, največ 18 stopinj sladkorja, in še
to le v izjemno dobrih legah.

* **V jugoslovenski okoli Reke** lovijo fašisti
ljudi, ki iščejo dela v mestu, in jim zabijajo,
da si morajo pridobiti italijansko državljanstvo,
drugače ostanejo brez posla. Mnogo so jih že
premotili, da so zaprosili za italijansko držav-
ljanstvo. Marsikdo se bo radi tega še bridko
kesal, ker odpade od Jugoslavije, Italija pa ga
v njegovih potrebah in težavah ne bo hotela po-
znati. Fašistična politika zasleduje z vsiljevanjem
državljanstva v reški okolici namen, da pokaže
evropski javnosti, kako bližnji jugoslovenski
živelj hrepeni po zvezi z Italijo...

* **Dr. Ukmar Polde, okrajni zdravnik v L'tiji,**
se je z 10. t. m. preselil iz Koblerjeve hiše v
Oblakovo.

«Ubogi tovariši!! Kako so hrepeneli po do-
movini!»

«Ne žalujte!» sta ga tolažila ribič in nje-
gova žena. «Morda pa je le še kdo ubežal
grozoviti smrti. Sicer jim pa vaša žalovanje
ne more pomagati.»

Solze so mu olajšale bolečino, polagoma
so mu izginjali iz spomina groze polni trenutki
viharnega dneva; skrbna rešilca sta mu skr-
bela za razvedrilo: kratkočasila sta ga z za-
nimivim pripovedovanjem, vsak dan sta ga
spremljala na sprehod ter mu razkrivala le-
poto svoje domovine.

Dobra postrežba in zdravo solnčno pod-
nebje je mladega častnika čudovito naglo
okrepilo. Treba je bilo misliti na odhod v bliž-
nje pristanišče, kjer bo poiskal kako ladjo,
morda se mu celo posreči najti prijatelja, ki
bi mu preskrbel brezplačno vožnjo. Hvaležno
se je poslovil od svojih dobrotnikov, vsi trije
so ob slovesu glasno jokali.

«Najhuje mi je, ker vam vaše gostoljubno-
sti ne morem povrniti», je omenil Herman
pred odhodom.

«Nimate darila, ki bi ga sprejela,» sta ga
soglasno zavrnila. «Zavest, da sva vas re-
šila, nama je ljubša kakor najdražje plačilo.»

«Oh, kako sem pozabljiv!» se je nena-
doma nečesa domislil. Segel je v žep po dra-
goceni okraski — edino, kar je odnesel z
ladje, preden se je potopila. «Vsaj tole vze-
mite za spomin», ga je poklonil ribičevi ženi.

«Se se bomo videli,» ji je zatrdil ob slo-
vesu. «Kadar bo naša ladja zopet plula po
Sredozemskem morju, tedaj bom krenil k
obrežju: dobro sem si zapomnil kraj, kjer vas
našel.»

«Zelo me bo veselilo», mu je ribič obljubil
ponovno gostoljubnost.

Ribič ga je pospremil do pristanišča, kjer
je častnik našel prijatelja pred odhodom la-
dže, na katero ga je povabil.

8.

Perica, Gogarjeva teta na Cedišču, je
opazila s posebnim zadovoljstvom, da si je
Mavzar, ljubljenec njene nečakinje, umika na
poti in da ne zahaja več tako pogosto v njeno
hišo. Sicer ji je ugajalo njegovo izogibanje,
vendar pa je bila nejevoljna, da se je mlade-
nič tako naglo ohladil.

Nekega večera se je Mavzar nenadoma
pojaval. Povedal je, da bo odpotoval k so-
rodnikom na deželo, kamor vabi tudi Olgo,
svojo zaročenko. Videti je bilo, da se mu je
mudilo in da je željno čakal odgovora.

«Milan, tako ne pojde več naprej,» ga je
prijela teta pri likanju perila. «Tega ne trpim,
pa je konec besede!»

«Tak molčite vendar, lepo vas prosim!»
je nečakinia stopila pred teto. «Vedno to
mrmranje in godrnjanje!»

«Kam te bo to privedlo, Milan?» je odlo-
žila likalnik ter ga je ošinila z resnim pogle-
dom. «Samo postopaš in pohajkuješ, vse ve-
selje si izgubil do dela. Ali hočeš res pognati
zadnji prihranek, namesto da bi zbiral za
starost?»

«Tega ne mislim, skrbna teta,» ji je po-
hlevno odvrnil. «Čemu bi se mučil, ako lahko
živim brez truda kakor ptiček, ki ne seje in
ne žanje, pa vendar se preživlja.»

«Seveda, ker krade zrnje,» ga je uselja,
brž da je popravila: «Ne vem sicer, odkod

jemlješ denar, od zraka menda ne moreš
živeti.»

«Lani sem mnogo zaslužil ter sem si nekaj
prihranil. Letos pričakujem bogate dediščine,
kakršne se nisem nadejal.»

«Ali slišite, teta?» jo je opozorila Olga,
vidno presenečena. «Zakaj ga sramotite?»

«Po kom boš podedoval?» ga je prišla in
dostavila v odgovor: «Menda po svoji sen-
ci...»

«Po teti v Vrbišju, ki je umrla pred nekaj
meseci. Razen mene nima nikakega sorod-
nika.»

«No, odkaj si pa že ti zašel v Vrbišje?»
se je starka namuznila in uprla roki v bok.
«O teti te čujem danes prvič govoriti.»

«V Vrbišju je živela moja mati, omožena
na obsežnem posestvu. Bila je brez otrok,
mož ji je umrl kmalu po poroki.»

«Ne izmišljuj si praznih pripovedk!» ga je
teta osorno zavrnila. «Zadeva je v resnici
najbrž popolnoma drugačna.»

«Teta, ne podtikajte mi slabega namena.»

«Svarjenje še ni podtikanje, prijatelj. Si-
cer pa se ne bova prepirala — dam ti na iz-
biro: ali se oprimi dela ali pa pojdi in se več
ne vrni...»

«Nikar ga ne podite!» se je zavzela Olga
za svojega zaročenca.

«Ne vem, zakaj me zaničujete,» je bil
Mavzar nekoliko užaljen. «Toliko preziranja
menda nisen zaslužil. Ako pa zahtevate, naj
se odstranim, vam bom izpolnil željo, z Olgo
pa ostaneva kljub temu prijatelja kakor do-
sedaj. Nikar torej ne netite sovraštva tam
kjer lahko uživata ljubezen.»

* **Naročite se na «Skovirja»**, šaljiv štirinajst-dnevnik, ki izhaja v Ljubljani ter stane le 15 Din četrtletno! «Skovir» v velikih odlomkih objavlja znameniti detektivski roman «Skrivnost Rdečega kroga». Kdor hoče po težkem delu prisrčnega razvedrila, naj se naroči na «Skovirja».

* **Zaključek kmetijskega izobraževalnega tečaja za učitelje v Ljubljani**. V soboto se je zaključil v Ljubljani enomesečni kmetijski tečaj, v katerem je bilo 35 učiteljev iz ljubljanske oblasti, ki so se s tem usposobili za pouk na kmetijskih nadaljevalnih šolah.

* **«Tukaj se sme peti samo italijansko!»** V neki gostilni pri Sv. Mariji Magdaleni v Trstu se je lani razvil prepir in pretep med gosti. Par Slovencev je zapelo neko slovensko pesem, nahnul jih neki Blaž Zago, da se sme peti tukaj samo po italijansko, delavec Sila pa je odvrnil, da se sme peti poljubno, kakor kdo hoče, tudi turško. Nastal je prepir in pretep, sledila je ovažba in do sodne razprave je prišlo šele te dni. Občencev je bilo pet, navzoči samo trije. Vsi so bili obsojeni pogojno na mesec dni.

* **Čuden italijanski zdravnik**. V Roču v Istri je umrla lani na porodu Albina Grženičeva. Splošna sodba je bila, da je kriv tamošnji zdravnik dr. Cucchiara. Orožniki so to sporočili oblastvu in dr. Cucchiara je prišel pred puljske sodnike. Razprava je potekala za laškega zdravnika neugodno, bil pa je oproščen zaradi pomanjkanja dokazov. Zdravnik ni bil s tem zadovoljen, zato je podal priziv z namenom, da ga tržaško sodišče očisti madežev, ki so mu jih nametali v Roču in pred sodiščem v Pulju. Tržaško sodišče je res izreklo oprostitev, toda ljudsko mnenje o laškem zdravniku v Roču je ostalo neizpremenjeno.

* **Knjižica «Brezalkoholne sadne pijače»**, ki je vzbudila mnogo zanimanja tudi med našimi čitatelji in čitateljicami, se še dobi, toda bo najbrže kmalu pošla, ker je zaloga bolj majhna in ljudstvo pridno sega po njej. Kdor je še nima in se zanima za napravljane brezalkoholnih pijač zase ali za prodajo, naj to zanimivo knjižico čimprej naroči pri Brezalkoholni produkciji v Ljubljani. Poljanski nasip 10. Stane broširana 10 Din, vezana 15 Din. Znesek lahko pošljete tudi v znakah!

* **Preskrba Istre z vodo** je vprašanje, s katerim se pogostoma bavijo v Pulju in Rimu, kadar dospo-

tja kako istrsko odposlanstvo s prošnjo, naj se vendar že kaj stori za deželo. Na seji deželnega gospodarskega sveta v Pulju je prefekt Leone govoril o potrebi naprave velikih vodovodov. Pri Sv. Ivanu poleg Buzeta so izvirk, ki bi se dali izrabiti za vodovode v korist 29 občinam. Delo pa bi stalo 80 milijonov lir. Po njegovem zagotovitvi bi država prispevala s 50 milijoni lir. O potrebi vodovodov govore visoki činitelji v deželi leto za letom, a ne store ničesar.

* **Čudež prirode**. V Gacku pri Mostarju je te dni žena tamkajšnjega kmeta Rašida Zvizdića porodila moško dete, ki nima desne roke, leva roka pa je dolga smo 10 cm. Oče deteta, ki je božjastnik, se je onesvestil, ko je zagledal nesrečnega otroka.

* **Samomor v Mariboru**. Predzadnje sredo se je v drvarnici svojega stanovanja v Peslovi ulici v Mariboru obesil Konstantin Motovž, 50letni lakunik v železniški delavnici na koroškem kolodvoru. Žena Marija je na policiji izjavila, da je ostal njen mož zaradi obolenosti že zjutraj doma, kmalu nepoldne pa ji je dejal, da si bo vzel življenje, vendar je ona njegove besede vzela le za šalo. Na tiste mesta došli policijski zdravnik dr. Zorjan je moral ugotoviti samo smrt.

* **Trdovraten samomorilni kandidat**. Posestnik Janez in njegova žena, doma iz kumljanskih hribov, sta imela opravke v Zagorju in sta po izvršenih poslih šla v gostilno. Najbrže ga je presladka vinska kapljica zmešala, da je mož naenkrat zaklel in udaril z roko po mizi, nakar je pustil preplašeno ženo pri polpraznem litru. Ko je bil mož na svežem zraku, se mu jeza še ni hotela ohladiti. Razjarjen je zavil po železniški progji. Malo časa nato ga je našel progovni obhodnik ležečega na progji in čakajočega smrti ter ga je pognal s tračnic. Janez se je v resnici pobral in izginil v gozd, nakar je odšel obhodnik proti zagorski postaji. Komaj pa je prišel na postajo, je privozil za njim tovorni vlak. Strojevodja je prijavil službojočemu uradniku, da leži na sosednjem tiru neki moški, ki se je na vse načine upiral, ko ga je hotela neka ženska izvleči iz nevarnega položaja. Medtem je prispela iz Zidanega mosta prijava, da je odpeljal v smeri proti Zagorju in Ljubljani brzi vlak. Zato so poslali iz zagorske postaje dva uslužbenca, ki naj bi pregnala vztrajnega samomorilnega kandi-

data. Uslužbenca sta res našla sredi tračnic Janeza, ki je znova tiščal vrat na železno podglatje in se obupno držal z obema rokama za tračnice. Poleg njega je stala obupno jokajoča njegova žena, ki je poskušala od časa do časa izvleči svojega upornega zakonskega tovariša od tračnic prosto. Kar se ni posrečilo njej, sta dosegla oba žuvaja. Janez je le moral zapustiti nevarni prostor in otihi na postajo, kjer so ga zabeležili in prijavili obožnikom. Rešenj samomorilni kandidat pa bo imel sedaj sitnosti.

* **Smrtna nesreča družinskega očeta**. V ruliškem kamenolomu v Zagorju se je smrtno ponesrečil 49letni delavec Franc Gorišek. Kakor pripovedujeta delavca Vinko Kovač in Franc Odlazek, ki sta skupaj v Goriškem po razstrelbi skalovja odstranjevala kamenje, so bili v kamenolomu razvrščeni tako, da je Gorišek čistil teren nekaj metrov višje nad njima. Naenkrat pa se je utrgala nad Goriškom plast kamenja, od katere je velik kamen zadel Goriška v glavo in ga omamilo, da se je skotatil navzdol po skalovju. Med padcem je Gorišek zadel ob Kovača in Odlazka, vendar ju k sreči ni izpodbil, ker sta se še pravočasno ujela za skalo in vrvi. Gorišek je še letel nekaj metrov navzdol, nakar je priletel z glavo ob veliko skalo in obležal na mestu mrtev. Njegova tovariša sta odnesla le lahke poškodbe. Kovača so odpravili v domačo oskrbo. Odlazka pa v bolnico Bratovsko skladišnice. Ponesrečen Gorišek je bil marljiv in jako oprezen delavec ter je bil v kamenolomu zaposlen nad osem let. Njegova tragična smrt je vzbudila med ljudstvom mnogo sočustvovanja s hudo prizadeto rodbino. Gorišek zapušča ženo, sina in hčerko.

* **Obešenec pod Šmarjetno goro**. Nedavno so našli pod Šmarjetno goro na Gorenji Savi neznanega obešenca. Sedaj so ugotovili, da je to Anton Kocjan, bivši uradnik pri mestnem vojaškem uradu v Mariboru. Zadnje mesece je Kocjan služboval pri občinskem uradu na Bledu. Nesrečnik zapušča v Mariboru ženo in tri otroke.

* **V smrt**. Te dni so našli v Malejevem gozdu v Spodnji Hudinji pri Celju obešenega dninarja Jurija Oevirka, ki je nazadnje služil pri g. Svetlu v Gabrju. Prej je bil uslužben kot delavec v opekarnah po raznih krajih. Pri svojem delu si je nakopal bolezen, proti kateri je zaman iskal leka pri zdrav-

Odločno in trdo izgovorjene besede so godrnjavko nekoliko opiašile. Mahoma je požrla vso nejevoljo in psovke, ki so se ji zbirale na jeziku.

«Kdaj pa hočeš odpotovati v Vrbišje?» ga je vprašala po kratkem molku z mehkejšim glasom.

«Jutri zvečer. Sem že pripravljen in Olga me mora spremiti. Za vedno se mi zamerite, ako odrečete dovoljenje.»

«Pa naj gre na tvojo odgovornost,» se je končno omehčala. «Samo kmalu se vrni!»

«Že čez nekaj dni bova tukaj, le nikar ne skrbite.» Milan se je priklonil ter ji hvaležno poljubil desnico.

Gogarica je opazila njegovo prisiljeno prijaznost, hladno se je poslovila in odšla mrmraje s poveskom perila.

«Teta je kot obsedena,» je potožil zaročenki zunaj na dvorišču. «Ne dajem ji povoda za prepir, kljub temu pa goji do mene tako mržnjo.»

«Odkar sem ji omenila o tujcu, ki je bil na Žižmarjevem pogrebu, je razkačena kakor osa. Nisem še dobila lepe besede. Tudi z drugimi je neprijazna, zmerom godrnja in vsakega prezira.»

«Kdo je bil neki tisti neznanec?» jo je Milan prekinil, še preden je končala.

«Imeniten gospod, ki se je pripeljal s posebnim vozom. Izvedela sem, da se imenuje Palaron, po poklicu je trgovec in tovarnar.»

Milan je pobledele, mrzel znoj mu je stekel po obrazu. Vidno so se mu tresle roke, zapletal se mu je jezik in zobje so mu šklepetali.

«Ali ti je slabo?» je Olgo zaskrbelo.

«V sobi je bilo toplo in zaduhlo,» se je zagovarjal. «Kar zavrtelo se mi je pred očmi,

skoro bi bil padel v omedlevalo...»

Olga mu je natočila kozarec vode, katerega je duškoma izpraznil. «Zdaj sem se nekoliko osvežil,» ji je zatrdil. «Ta vročina me je skoro zadušila.»

«Milan, ti si bolan!» je trepetala za njegovo zdravje. «Tako si nekam pobit... Teta ima prav... Tudi jaz sem opazila...»

«Nič mi ni; na svidenje, Olgica! Bodi pripravljena, jutri bova odpotovala.»

«Srečno, Milan! Pa teti ne zameri!»

Mladenci se je zasakal ter jo goreče poljubil. Še nikdar mu ni bil poljub tako iskren in objem tako presrčen kakor ob tem razstanku.

Zamišljeno je gledala Olga za odhajajočim zaročencem. Zanašala se je, da ji bo posvetil v temno ozadje. Prav tako je osupnila tudi teta, iz česar je sklepala, da morata skrivnostnega tujca dobro poznati. Molče je reševala zapleteno zagonetko, tudi teta ni ves večer spregovorila besede.

Prav tako tih in zamišljen je odhajal Mavzar; nekaj ga je siloma vleklo po bližnici čez mestni drevored mimo klopice, kjer je bil priča nečloveškemu zločinu. Tu sem ga je ob pozni uri usodnega večera zanesla pot. Čul je živahno prerekanje med moškim in žensko; padali so težki očitki ter mu vzbujali radovednost, kako se bo končalo. Nenadoma je odjeknil strel — ženska je utihnila, morilec ji je potisnil v roko samokres, na kar je izginil med grmovjem. Lahko bi ga bil dohitel, a nekaj mu je reklo, naj se ne meša v tuje zadeve. Previdno je počeni za gosto cipreso, odkoder je v motni mesečini zrl na prizorišče.

Ko so odpeljali mrliča, je ostavil skrivališče in odšel na kraj umora. Motreč krvave

sledove, je našel listič, katerega je pobral in spravil v žep. Ob svitu svetiljke ga je prečital, vsebina se je glasila: «Pričakujem te zvečer ob enajstih, da se temeljito porazgovoriva. Pridi zanesljivo! Tvoj nesrečni Izidor Palaron.»

Kakor blisk ga je prešinila misel, da mu je naključje izdalo morilca, ki se je podpisal s polnim imenom. Tako si bo pomagal za vse življenje, zakaj zločinec bo moral preplačati njegovo molčečnost.

Načrt se mu je posrečil. Našel je storilca, ki je priznal umor, ker ga ni mogel utajiti. V strahu pred kaznijo mu je odšteli plačilo. Nadejal se je Mavzar, da bo mirno užival umazani zaslužek, tedaj pa se je oglasila vest ter mu naložila krivdo umora. Kakor ogenj sta ga pekli nagrada in zavest, da je prikril pravici človeka, ki ni poznal usmiljenja in ne zasluži pomiloščenja. Skrbelo ga je, kako se bo opravičil, kadar bo treba pojasniti, na kak način je prišel do denarja. Izmišljotina o bogati dediščini se mu je zdela ponesrečena. Gogarica mu ni hotela verjeti. Ako bi zločincu vrnil denar, bi ga moral obenem tudi ovaditi.

Teža, ki mu je ležala na duši, je bila vedno neznosnejša in vest ga je neprestano nadlegovala. Ves utrujen in zbežan se je končno zatekel v žganjarno, kjer je vtopil v kozarcu skrbi in bojazen.

9.

Martina, ki se je izdajala za sestro nesrečne Žižmarice, je prejela nekega dne krasno obrobjeno pismo z naslovom: «Ferdo Palaron, trgovec in tovarnar.» Nekam čudno je bila presenečena, zakaj ni se nadejala sestan-

nikih in v bolnicah. Nazadnje se je odločil, da si sam konča svoje bedno življenje.

* **Avtomobilska nesreča.** V ponedeljek se je v bližini Kaptola prevrnil potniški avtomobil. Potniki, štiri po številu, so bili lahko ranjeni, šofer pa težko. Podjetnik trpi precejšnjo škodo, ker se je avtomobil tako poškodoval, da ga ni več mogoče uporabljati.

* **Nezgod pri gradbi železniškega mostu.** Med drugim je bil zaposlen pri gradnji novega železniškega mostu preko Mure pri Dokležovju tudi tesarški pomočnik Ivan Vogrin iz Mlejtincev. Nesrečniku je padel med delom neki hlod na hrbet in ga težko poškodoval. Prepeljali so ga v bolnico v Murski Soboti.

* **Jamskega medveda iz prazgodovinske dobe** so izsledili v duplinah pod Olševc. Posebne zasluge za to imata gg. prof. Brodar in Stante iz Celja. G. prof. Brodar je dobil od učne uprave tritedenski dopust, da bi kopri dalje ter ugotovil, ali je v jami še več ostankov. Kakor poročajo, se vrača g. prof. Brodar po tridenskem marljivem raziskovanju z bogatim plenom v Celje.

* **Samomor.** Nedavno si je na Tržaški cesti v Mariboru vzel življenje 75letni preužitkar Anton Kmetec, doma iz Školj na Dravskem polju. Starček je precej časa bolehal in je kazal v poslednjih tednih tudi očitne znake duševne zmedenosti. To je bilo gotovo tudi povod njegovega obupnega čina. Življenje si je vzel na ta način, da se je z jermenom okenskega zastora tako dolgo davil, da se je zadušil.

* **Nesreča jugoslovenskega parnika.** Sredi septembra je nasedel nedaleč od rta Magelhaens v času velikega viharja transportni parnik «Nevsinje» na veliko pečino. Skozi 15 dni so poskušali na vse mogoče načine, da bi parnik rešili, vendar pa je ostalo vse prizadevanje brezuspešno. Parnik je propadel. Poveljnik parnika je bil kapitan Vukić, častnika pa Rakić in Kelez.

* **Dve železniški nesreči.** Te dni se je pripetila na postaji Stari Vukovar železniška nesreča. Tovorni vlak je zavozil v lokalni vlak, ki vozi med Vukovarjem in predmestjem. Udarec je bil tako silen, da je vrglo več vagonov daleč s proge, ki je v dolžini 40 m razdrta. Pri tem je bil ubit strojevodja tovornega vlaka Amel.

ka s tem možakom. Brž je odložila žalno opravo ter se oblekla v lahko tesno obleko, vsaka mišica se je poznala na njenem telesu.

Tovarnar Palaron se ji je spoštljivo predstavil, spretno je znal preplezati pečine, ki so delile njuno preteklost. Kar drhtela mu je roka v njeni desnici, oko mu je kot začarano obstalo na njenem obličju.

«Sladko in nadvse prijetno mi je, da vas morem obiskati», je pričel s prirojeno zgovornostjo in z običajnimi pokloni.

«Kdo vas je obvestil o mojem prihodu?» je ostrmela, ker se je ves čas skrbno prikrižala.

«Bili ste vendar na pogrebu, milostival! Prav za prav sem vas videl na poti v mrtvašnico...»

«Pa kdo vam je označil moje stanovanje. Nikomur nisem povedala pravega imena, ker želim ostati nepoznana...»

«Nekdo vas je zalezal, milostiva.»

«Kdo?» je bila radovedna.

«Nekdo, ki hrepeni po vaši družbi... Saj menda ne boste samovali?»

«Zaradi nesreče, ki je zadela Žižmarico, se moram zdržati...»

«Pomilujem vašo sestro! Nad vse neprijetno mi je, ker izvira njena nesreča iz moje krivde...»

«Žižmarjeva gospa ni moja sestra», se mu je po strani namuznila.

«A tako!» jo je debelo pogledal.

«Moja sestrična je; ker pa jo ljubim in nimam drugega sorodnika, ji pravim «sestra» in vsakdo mi verjame. Vi pa bi morali vedeti še od poprej, da nimam rodne sestre.»

(M)ije prihodnjič.)

Težko poškodovana je bila tudi njegova žena, ki se je nahajala na vlaku. — Druga nesreča se je zgodila na postaji Rudopolje, kjer je osebni vlak, ki je prihajal iz Splita, trčil v tovorni vlak, ki je čakal na postaji. Pri tem je skočila lokomotiva in nekoliko vagonov tovornega vlaka s tira. Človeških žrtev ni bilo, vendar pa je materijalna škoda zelo velika.

* **Toča na Trški gori.** Te dni je nastala na Trški gori huda nevihta s točo, ki je padala prav na gosto. Toča je povzročila mnogo škode na grozdju.

* **Nezgod.** Na cesti iz Rač proti Framu se je ponesrečil 66letni posestnik Anton Leskovar iz Ogljenšaka. Vozil se je s parom volov ter padel z voza, ko sta se vola splašila in zdirjala po cesti. Pri padcu se je močno ranil na levi nogi, tako da so ga morali prepeljati v bolnico.

* **Zopet velik požar na Bledu.** Te dni je pričelo goret v vasi Zagorica gospodarsko poslopje posestnika Janeza Korošca. Požar je prvi opazil gospodar sam, ki ga je predramilo praskevanje ognja. Hitro je zbudil ženo in hčerko ter alarmiral sosede. Na kraj nesreče je takoj prihitela orožniška patrulja, ki je bila tam blizu na obhodu, ter gasilci z Grada. Naglo so rešili živino iz hleva ter napeljali cevi. Kljub nadloveskemu naporu vrlih blejskih gasilcev je gospodarsko poslopje pogorelo do tal z vso klajzo ter poljskimi pridelki, ki so bili shranjeni v njem. Pretila je velika nevarnost, da se bo ogenj razširil tudi na hišo tik ob gospodarskem poslopiju in na sosednje hiše. K sreči se požar omejili, tako da je zgorela le še streha hiše.

* **Huda avtomobilska nesreča pri Križah.** Te dni se je pri sebenjskem znamenju zgodila strašna avtomobilska nesreča. Šofer g. Ivana Dovžana, gostilničarja in posestnika na Golniku, Edvard Mali, Dovžanov svak, je vozil nazaj na Golnik družbo več izletnikov. Na ostrem ovinku je šofer izgubil moč nad volanom in posledica je bila, da se je avto, ki si ga je g. Dovžan šele pred kratkim nabavil za prevoz potnikov, dvakrat preobrnil. Vse izletnike je vrglo iz avta, da so popadali na tla in se več ali manj poškodovali. Šofer pa je zadel tako nesrečno ob občestni konfin, da je obležal takoj mrtev. Od izletnikov je dobil najhujše poškodbe g. Golmajer. Slučajno je privozil mimo kraja nesreče avto tvrdke Franck Sinovi, ki je takoj obstal in na odredbo trgovskega potnika g. Felka Berliča prepeljal ponesrečence na Golnik. Mrtvega šoferja so prepeljali v mrtvašnico v Križah. Golmajerja so pozneje prepeljali v ljubljansko bolnico.

* **Iz Save sta ga rešila.** Bil je lep dan in kmetovalci so na polju pridno spravljali krompir. Med železniško progo pri Savi in reko Savo se nahaja v bližini Škrbčeve čuvajnice njiva, kjer so tudi bili domači zaposleni z delom. Gospodar, ki je zadnje čase rad posedal po gostilnih, je prišel na njivo malo vinjen. Gospodinja je moževa lakomiselnost ujezila in pričeli so padati očitki. Kajpak se je gospodar takoj razburil in planil proti savski strugi. Spustil se je v vodo. Komaj pa se je samomorilni kandidat zmočil, je že kobacal iz vode, nakar je brzo stekel nazaj na njivo, kjer se je igral njegov ljubljencek, štiriletni sinko Ivanček. Oče je dvignil, ves moker, kakor je bil, sinka, ga poljubil in mu zaklical: «Zbogom, Ivanček, nikoli več se ne bova videla!...» Nato je položil otroka v travo, se okrenil in zopet zbežal proti Savi. To pot pa se je z odskokom pognal od brega in hip nato ga je že objela in zalila razpenjena Sava. Tok je zanesel moža od brega in ga valil proti sredini. Od trenutka do trenutka se je iz vode pojavljala glava in proseče roke potapljalovega se. Njegovi domači so s klici na pomoč opozorili na nevarnost sosedova sina Kepovega Lojzeta in Karla, ki sta takoj pritekla na pomoč in je Lojze kar planil v deroče vrtince. Dohitel je skesanega samomorilca, ki se je svojega rešitelja trdno oklenil. V obupni medsebojni borbi sta izgubila parkrat pod vodo. Prizori so bili skrajno razburiljivi in dih je zastajal vsem, ki so z brega preplašeni gledali njuno borbo. Ko je prihitel v deroče vrtince Lojzeta na pomoč še njegov brat Karel, se je obema izurjenima plavačema le posrečilo, da sta privlekla napol mrtvega moža iz vode. Po rešitvi je iunaški Lojze povedal nekako tako-le: «Ko

sem vjel sredi Save utopljenca za lase in se me je oklenil z vso silo, sem vedel, da bo po obeh, če ne storim po vojaško: Parkrat sem udaril obupanca precej močno po glavi, da sem ga omamila. Šele tako se nama je z bratom posrečilo, potegniti moža na breg.» V omedlevici ležečega gospodarja so prepeljali z vozom na dom na Savo, kjer se je polagoma zopet opomogel. Moral pa bo še nekaj časa v postelji premišljevat o nevarni savski kopeli in o zahvali pogumnima fantoma, ki sta ga rešila gotove smrti.

* **Železniški stroj pretrgal delavca.** Na postaji pri Sv. Luciji je strojnik Carboni zavozil v železniški voz, na katerem je 22letni delavec Ivan Erjavec iz Šrebelj nakladal premog. Erjavec je izgubil ravnotežje in padel pred železniški stroj, ki ga je prijel in pretrgal na dvoje.

* **Raztrgan na kose.** 29letni brezposelni Alojzij Novak je iskal po Krasu vojni material in našel velik projekt. Odvijal ga je precej časa in ker mu odvijanje ni uspelo, je šel v bližnjo vas Kostanjevico po petrolej. Pol ure nato so začuli strašno detonacijo. Ljudje so prihiteli z vseh strani, pa niso videli nobenega človeka. Projekt se je razpočil in raztrgal Novaka na kose, ki so ležali daleč okoli do sto metrov proč od kraja nesreče.

* **Bivši radikalski poslanec — ropar.** V Plevlju so aretirali bivšega radikalskega narodnega poslance Šiljaka, šolskega nadzornika Večera, trgovca Barića, nekega Gjenišjevića in še deset oseb, ki so tamkaj uživale splošen ugled. Vsi aretiranci so osumljeni, da so sodelovali pri lanskem roparskem napadu na popa Nenadovića. Kakor poročajo, gre za razbojniško tolpo, ki je pred leti ropala in plenila pod pokroviteljstvom tamošnjega sreskega poglavarja. Zločinska dejanja so takrat pripisovali hajduku Boškoviću. Orožniki so aretirali tudi sreskega poglavarja v Plevlju.

* **Razburljiv prizor v Lescah.** Te dni se je pojavil v Lescah 19letni mladenič Valentin P. z Bleda ter začel vpričo številnega občinstva plezati sredi ceste pred kolodvorom. Ko je nehal s to zabavo, med katero je divje kričal, je postal zlasti proti ženskam tako sirov, da je vzbujal splošno zgražanje. Ko ga končno le niso mogli pomiriti, je zagrabil neki izvošček bič in planil nadenj. Valentinu P. se je, kakor pripovedujejo na Bledu pred kratkim omražil um. Vse poletje je še prav pridno prevažal s čolnom tujce po Blejskem jezeru ter si baje prislužil 25.000 Din. Denar je mladeniča tako omamila, da se mu je pričelo mešati. Kupoval je avtomobile in lakomishljeno izdajal denar. Minuli teden se je odpeljal v Ljubljano ter razsipal denar, kolikor ga je še imel. V petek zvečer se mu je primerilo v neki gostilni na Sv. Petra cesti, da ni imel več s čim plačati večerje. Policija ga je aretirala in ga po agentu poslala domov na Bled, kjer pa najbrže ne bo mogel ostati, ker postaja nasilen.

* **Odkritje srašnega zločina pri Bledu.** Pri jami Babjega zoba so odkrili minuli četrtek kup ožganega človeškega okostja, ki je pričal, da se je moral na tem mestu zgoditi grozen zločin. Poleg ožganih kosti človeškega trupla so našli na pogorišču kos ženske srajce, ki je bila na zgornjem delu obrobljena s klekkanimi čipkami, ter par ženskih svilenih nogavic. Končno so našli še zlato zapestnico za žensko ročno uro iz alpake. Vločljivi del za uro je četverooglat. Na enem delu zapestnice je vtisnjena črka A. Drugih znakov ni bilo mogoče izslediti, enako ne predmetov, ki bi mogli pojasniti zagonetko zločina.

* **Aretacija možaka, opasnega mladoletnim deklicam.** Policija je pred par dnevi dobila v pest nevarnega mladega možkega, ki je bil zlasti opasen mladoletnim deklicam, obenem pa se je udeleževal tudi kot kolesarski tat. Je to stavbinski delavec 30letni France Babnik, zaposlen v Ljubljani, stanujoč pa v vasi Ladji poleg Medvod. Babnika je zalotila žena nekega železničarja, ko se je smukal okrog treh ljudskošolskih učenk, jim ponujal denar ter jih vabil s seboj. Železničarjeva žena je stopila do stražnika, ki je pokvarjenca prijel ter ga odvedel na stražnico, odkoder so ga po kratkem zaslišanju odpravili v policijske zapore. Naslednje jutro

so na policiji začeli Babnika zasliševati. Pri tem je prihajal posebno v poštev primer mladotne deklince, komaj 7letne Helene C. iz Dravelj, ki jo je avgusta letos izvalil s seboj neznan pohotnik. Otroka je našla mati šele po večurnem iskanju jokajočega pod neko hrushko v bližini glavne ceste. Mati je zadevo takoj prijavila policiji, vendar je ostalo takratno poizvedovanje za zloincem brezuspešno. Podlež se je ujel šele sedaj v osebi Fr. Babnika. Policija je namreč takrat našla v gramozni jami za draveljskim kolodvorom odtrgano krpo srajce. To krpo so hranili na policiji in policijski agent Reja, ki je napravil sedaj na Babnikovem domu v Ladji preiskavo, je iztaknil tamkaj srajco iz popolnoma enakega blaga, kakor je bila ona krpa. Poleg tega je bila iz najdene srajce iztrgana večja krpa in je bila na tem mestu nerodno zarobljena in zašita. S tem je bil podan zadostni dokaz, da je dobila policija v roke nevarnega pokvarjenca, ki ima na vesti že več podobnih zločinov. Iz spisov so ugotovili, da je bil Babnik zaradi oskrumbe že dvakrat kaznovan, in sicer prvič na pet let in drugič na deset mesecev ječe.

* **Poljske tatvine se množe.** Na draveljskem polju pri Ljubljani so tatvine poljskih pridelkov, zlasti krompirja, zelo pogoste. Te dni zjutraj je stražnik Novak zalotil dve ženski, doma iz Dravelj, ki sta prišli pred jutranjim svitom na polje ter kopali krompir na njivi posestnika Antona Šušteršiča. Nakopali sta že nad 20 kg krompirja, ki sta ga nameravali baš odnesti, ko se jima je pojavil za hrbtom stražnik. Mož postave je ženski pozval na stražnico, kjer sta morali krompir oddati, dočim sta obe naznanjeni pristojnemu oblastvu.

* **Drzna tatvina.** Pred kratkim je oddala ljubljanska tvrdka Novak nekemu železniškemu sprevodniku večji zavoj s prošnjjo, da ga izroči v kolodvorski restavraciji za tvrdko Midofer. Dva dni pozneje se je zgasil v restavraciji neznanec, oblečen v dežni plašč in pokrit s temnim klobukom, in vprašal natakario, ali je kdo pustil za tvrdko Midofer kak zavoj. Ker je natakario mislila, da je neznanec pomočnik pri g. Midoferju, mu je zavoj izročila. Že naslednjega dne pa se je izkazalo, da zavoj ni prišel v prave roke, temveč da si ga je prilastil drzen slepar.

* **Odkritje zagonetne tatinske družbe v Kranju.** Sodna oblastva v Kranju vodijo te dni preiskavo, ki bo pojasnila velike tatvine, izvršene v povojnih letih 1919. in 1920. pri neki veletrgovini s specerijskim blagom v Kranju. Lastnik dotične veletrgovine, ki je imel najeto skladišče v tuji stavbi, je prišel na sled trajno se vršečim tatvinam v svojih skladiščih. Kljub vsem varnostnim ukrepom od strani podjetja in orožniške postaje ni bilo mogoče izslediti storilcev. Vedeli so le, da morajo storilci biti dobro informirani o razmerah, kajti v tistih nočeh, ko so bili orožniki skriti v skladišču, ni bilo nobenega tatu na spregled. Čim pa so opustili straženje, so se izvršile tatvine. Tako so ostala skozi nadaljnja leta vsa poizvedovanja brez uspeha. Šele v začetku letošnjega poletja je dobil lastnik oškodovane veletrgovine prve zanesljive podatke, ki so v nadaljnji preiskavi res pokazali pravo sled. Razkritja bodo izzvala v Kranju veliko senzacijo, ker so osumljeni uživali do sedaj dober ugled.

* **Tatvina v Primškovem.** Čevljarskemu mojstru Rozmanu v Primškovem je ukradel neznan čevljarski pomočnik, ki ga je Rozman sprejel na poskušnjo, več parov čevljev in raznega usnja. Po orožniških poizvedbah se je ugotovilo, da gre najbrže za Stanka Smoleta, čevljarskega pomočnika, ki ga išče tudi vojaško oblastvo.

* **Zgrabljen vlomilec v Litiji.** Sredi tibe noči se je priplazil nedavno v Frtico ob Litiji samotni nočni popotnik, neslišno odprl vežne duri Potiskove hiše in se po prstih splazil v ooslopje. Ko se je nočni pohajč prepričal, da je povsod mir, je pričel odpirati in prazniti omare. Oblačila, ki so mu bila všeč, je kar zmetal na kup. Izbral si je novo obleko domačega sina, dve obleki pomočnikov, več hlač, volneno jopico, pe-

rilo, čevlje in še druge stvari, da bi bil kup zares prav visok. Nato je pričel dolgoprtnik vso nabrano zalogo povezovati v balo, ki si jo je natovoril na hrbet in odšel z njo tiho kakor strah zopet na hodnik, da se odpravi iz hiše. Komaj pa je bil bisagar v veži, sta skočila za njim dva pomočnika, ki sta neljubega obiskovalca zgrabila in nato s klicanjem prebudila vso hišo. Ko je prihitel gospodar France Potisek, krojaški mojster, z lučjo v roki, so spoznali v vlomilecu nekdanjega pomočnika Jerneja Uratnika, doma iz Velenja. Pri tatvini ga je opazoval pomočnik Brandstätter, ki se je takoj prebudil, ko je tujee stopil v pomočniško sobo. Mirno je motril neznanca, ki je pridno praznil omare. Ko pa je izginil iz sobe, je Brandstätter prebudil svojega tovariša in ga opozoril na nočni poset, na kar sta oba skočila za tatom. Potiskovi so takoj poklicali litijske orožnike, ki so drznega ponočnjaka aretirali.

IZ POPOTNIKOVE TORBE

Prekmursko pismo

Dolnja Lendava, v oktobru.

Zlata jesen! Zlata po svojem bogastvu. Vse je na delu; dan in noč je kmet na nogah, da pospravi pridelke, da se preskrbi za zimo. Po deževnem septembru je prišel lep oktober; pravi krasni jesenski dnevi, katerih se veseli najbolj naš kmet. Njemu je treba solnca, lepih, suhih jesenskih dni pri jesenskih poljskih opravilih.

Trgatev je za nami. Sedaj se še samo pogovarjamo pri novem moštu o letini. «Vino bi bilo zelo dobro,» pravijo mošje, «ako bi ne bilo toliko dežja v septembru.» Res, vse leto je kazalo najlepše, grozdje je izvrstno dozorevalo v vročih dneh avgusta, naenkrat pa je začel dež rositi dan za čnevom in bilo bi kmalu vse uničeno. Da, vino ne bo baš najbolje, ker je bila prezgodnja trgatev. Dosti ga je. Lahko se reče, da je vinogradnik zadovoljen, saj mu bo vinska kapljica prinesla nekaj dinarjev v hišo in bo ostalo tudi doma pri delu in ob praznikih za mal požirek.

Po selih in polju odmevajo pesmi trgačev. Ta naš slovensko-prekmurski običaj živi od roda do roda. Trgači po zajtrku zasedejo voz in gospodar jih porcije na njivo trgat koruzo. Trgači zavriškajo in zapojejo, da je veselje. In zopet zvečer: do trideset, štirideset «lupačev», ki kožuhaljo koruzo, ji sede okrog velikega kupa koruze na gumnu ter «lupa» prav pridno med prešernim smehom, prirovedovanjem bajk in povesti. Seveda ne manjka tudi lepe slovenske pesmi, ki se razlega tja prav po vasi pozno v noč.

Koruze je letos v vaseh ob Muri, kjer se ni čutila v toliki meri suša, prav obilo. Prav tako bo tudi krompirja precej ter fižola. Drugače pa je v krajih, kjer je skoro vse uničila suša. Žalostno je v pasu ob vznožju prekmurskega gričevja, kjer je uničila toča vse in kjer grozi pomanjkanje. Še žalostnejše je, da se za to ubogo ljudstvo ne briga nihče. Od nikoder ni pomoči, ni podpore. Vsaj davke bi jim morali brisati za letos!

Srečniki, ki jim zemlja obilo poplačuje njihov trud, ker zadovoljno polnijo svoje shrambe. Mehka in usmiljena pa so tudi njihova srca, saj ne zapirajo svojih vrat pred onimi siromaki, ki jim je bilo uničeno vse ter jim pomagajo, kolikor je mogoče, da s tem lajšajo bedo svojih bližnjih. Da bi le oblastva imela dovolj čuta in več srca za nesrečne in bi jim priskočila na pomoč z izdatnimi sredstvi. Zakaj oni, ki jim je narod zaupal ter jih postavil za svoje zagovornike, ne store store svoje dolžnosti? Pravijo, da si ne upajo niti približati krajem, prizadetim po vremenskih neugodah, ker ne morejo prinesiti na pomoč ničesar...

Žetalsko pismo

Žetale, oktobra.

Pri nas se dogodi mnogokrat kaj novega. Za tokrat Vam moram sporočiti, žal, le nevesel dogodok. V nedeljo 7. t. m. zvečer je bil izvršen umor v Kerbiču. Šele pred par leti priženjenega

mladega 25letnega gospodarja Vincenca Horvata so našli umorjenega na postelji. Umorila sta ga tašča in svak. Strah je človeka, da se prav tu gode tako česti uboju, umori, težke telesne poškobe in slična nelepa dejstva. Kaj je vzrok take propalosti? Mislimo, da ljudstvo premalo čita dobre knjige in napredne časopise, Manjka nam pravega bralnega društva.

Dobili smo novega šolskega vodjo v osebi g. Božidarja Tomažiča, ki je vrl narodnjak. Upamo, da bo pomagal ubogi naši mladini do dobrega štiva ali nadaljne izobrazbe. Ljudje bi bili če ne prej vsaj na stara leta hvaležni za izobrazbo, ki bi jo sedaj prejeli. Kakor se spominjamo bralci naše vrle «Domovine» z največjo hvaležnostjo, saj nas je naučila, že marsičesa dobrega.

ŽENSKI VESTNIK

Vrtno delo v oktobru

Ako hočeš imeti že zgodaj pomladi kaj evtja na vrtu, posej sedaj jeseni na pripravljeno gredico potočnice, mačehe in rumene vijolice. Zemlja, kamor poseješ seme pa mora biti dobro pognojena in zrahljana. Da ne poseješ na pregosto, pomešaj seme z mivko ali drobnim peskom.

Sedaj v oktobru ob lepih dneh presadi in razmnoži tudi druge cvetlice, ki prezimijo na vrtu, kakor n. pr. nageljčke (binkoštnje) z belim napolnjenim ali pisanim cvetjem. Razmnoži narcise z razdelitvijo čebulic.

Jagodam poreži dolge nepotrebne vlaknice in jih pognoji. Najboljši gnoj za jagode je kurji gnoj, pomešan s pepelom in sajami, ali pa predelani hlevski gnoj. Zalivaj jagode tudi z gnojnico.

Sedaj je tudi čas, da poseješ motovilec, špinačo in radič. Istotako posej korenje in peteršilj, toda ne v sveže pognojeno zemljo, ker to ni preveč dobro za korenine. Posejane gredice zavaruj z vejami, smrečjem ali slamo.

Cvetlice-lončnice, ki smo jih imeli na gredah, treba sedaj zopet posaditi nazaj v lončke, da se do zime dobro primejo, nato pa jih spravimo na primeren kraj v hiši.

V tem mesecu poskrbimo tudi za zimske kletje, da so dobro prezračene in pripravljene.

O oktobru tudi najlaže prerigolamo in pognojimo vrt. Zalivajmo z gnojnico prazne grede kakor tudi zimsko zelenjavo.

Zimska so'ata

Po obliki je zimska solata popolnoma podobna poletni, samo okus ima bolj trd in pust. Imenujemo jo zimsko solato, ker je proti mrazu manj občutljiva. Prezimuje pokrita s smrečjem ali slamo.

Seme zimske solate posejemo začetkom ali v prvi polovici oktobra na vrtno gredico. Ko doraste, jo presadimo enako kakor vrtno solato. In enako kakor poletno solato jo je treba opleti in okopavati, ob suši pa zalivati.

Ker je zimska solata pomladi prva za porabo, je njeno sajenje zelo priporočljivo.

Divji kostanj

Malo znano je, da je divji kostanj prav dober za pranje volnenih oblek.

V to svrhu je treba divji kostanj olupiti, zrezati na kose in dobro posušiti. Kadar hočemo volneno obleko oprati, namočimo pest kostanja v dveh litrih vode in to skuhamo.

Ko se je voda ohladila, treba stlačiti koščke z rokami in potem v tej brozgi namočimo volneno obleko ali pa tudi bombažasto (pavolnato) obleko in perilo kakor tudi barvaste in črne nogavice. Vse treba dobro zmencati in nato v čisti vodi izprati.

Najbolje je, če potem obleko denemo sušit neizžeto, to je, da je ne ovijemo, ampak jo obe-

simo mokro kakor smo jo vzeli iz vode. Zlikati pa jo je treba, še preden se je popolnoma posušila.

Za kuhinjo

Vinska omaka. V kozi razgrej za majhno žlico masti in stresi vanjo pol žlice sladkorja (sipe). Ko je sladkor malo zarumenil, dodaj eno žlico moka, in ko je tudi moka zarumenila, dodaj tri žlice krušnih drobtin. Ko drobtine zarumenijo, prilij četrt litra mrzle vode in mešaj, da se prežganje razpusti, nato prilij še četrt litra toplega vina in kuhaj to polivko, večkrat mešaje, dobre četrt ure, da se zgosti. Vinska omaka se poda h kuhanemu govejemu mesu s krompirjem.

Repa kot prikuha. Olupi in zreži repo na kocke, jo deni v lonec, osoli in zalij s kropom. Ko je že precej kuhana, napravi v kozi iz poldruge žlice masti, dveh žlic moka ter 2 do 3 kock sladkorja bolj temno prežganje. Ko je prežganje gotovo, ocedi repo in jo stresi v prežganje, dobro premešaj in zalij z vodo. Ko je repa še četrt ure vrela, dodaj (a ni, da mora biti!) dve žlici kisle smetane. Repa mora biti bolj gostljata, zato pazi, ko jo zaliješ z vodo, da je ne priliješ preveč.

Dužena bržola v mleku. Bržolo stolci, odstrani mast in kožo, osoli in položi v kožo, nanjo pa nalij toliko hladnega nezavretega mleka, da je bržola skoro pokrita. Kozo pokrij s pokrovko in ko se je mleko že nekoliko pokuhalo, dodaj še eno žlico kisle smetane. Mehko bržolo potresi z žlico krušnih drobtin, ki si jih zarumenila v malo sirovega masla ali masti, in z drobno zrezanim zelenim peteršiljem. Nato deni bržolo na krožnik, zlij nanjo polivko in jo obloži s cmoki, krompirjem, rižem ali čem sličnim.

Praktični nasveti

Madeže od črnila na pohištvu odpravimo, če lotična mesta namažemo z lanenim oljem, pomešanim z enako količino kisa.

Da odstranimo madeže od barv z oken, namoči krpo v terpentinu in dobro odrgni šipe. Nato zbrisi šipe še s suho navadno krpo in se bodo lepo svetile.

Krompirja ne postavljaj nikoli v pokriti posodi na mizo, ker usrkava pri tem lastno soparo in je manj okusen.

Kadar pereš barvaste zastore, jih namoči v mrzli vodi, kateri dodaj malo soli. Na ta način odstraniš z lahkoto vso umazanost, in zastori obdržijo prvotno barvo.

Madeže od sadja in črnila odstranimo iz perila, ako ga namočimo v zelo slani vodi.

Ako je zamašek, s katerim hočeš zamašiti steklenico, prevelik, ga vrzi za par minut v krop.

Proti glavobolu pomaga včasih malo soli na jezik, nakar izpijmo čez kakih deset minut še kozarec mrzle vode.

Kramar in grof

(Iz Roža.)

Bilo je še v tistih časih, ko so grofje imeli blaznost in besedo. Dobrovoljen kramarček se je vračal po dobri kupčiji s semnja, kjer si ga je bil privoščil nekoliko zvrhano merico, tako da je imel prav namazan jezik. Tedaj grede sreča grofa.

«Kakšen je bil kaj semenj?» vpraša grof. Kramar se odreže:

«Ga nisem pokusil!»

Grofu se to seveda zdi za malo, vendar še vpraša:

«Je bilo kaj dosti ljudi?»

«Jih nisem štel», mu jo zasoli kramar.

Grof ne reče sedaj nič več, samo srdito pogleda kramarja in gre dalje svojo pot, kramar pa tudi domu.

«Zdaj sem si jo pa skuhal», misli kramar, kajti grof je bil na glasu kot strog in maščevaler človek, ki ni poznal dosti šale.

Drugo jutro pride grajski sluga h kramarju z naročilom, naj še pred poldnem pride v grad, toda ne sme biti bos in ne obut in ne

sme priti peš in še ne pripeljati, pa tudi ne prijezditi.

«Saj sem takoj vedel, da bo smola», si misli kramar, a slugi reče, da bo že gotovo prišel, kakor mu je naročeno. Ko sluga odide, kramar malo pomisli, pa jo že tudi kmalu iztakne. Vzame stare škornje, odreže peto in podplat, vrhni del pa obuje. Tako ni bil ne bos in ne obut. Ker je bilo znano, da grof na svoje podložnike rad naščuje pse, kadar jih na tak način kliče v grad, si ujame kramar zajca ter ga zaveže v vrečo in jo vrže čez rame. Potlej gre v hlev po svojo kozo. Eno nogo položi kozi na hrbet, z drugo pa poskakuje, tako da gre čisto po grofovem naročilu.

Grof ga že od daleč zagleda.

«Presneta pokveka,» si misli, «kaj se mi je spet izmuznil?! No, mu bodo že psi dali stopiti, ko pride na dvorišče!»

Ko kramar potrka na grajska vrata, mu takoj odpro, a čim stopi na dvorišče, se zadadi proti njemu tropa psov. Kramar brž izpusti zajca iz vreče, psi se zapode za zajcem, kramar pa mirno odide v grad, kjer potrka na grofova vrata.

«Kdo je?» zarentači graščak.

«Tisti, ki ga notri ni», mu zagode kramar.

Ko mu nato grof odpre, pove kramar, da je pač prišel, kakor mu je bilo naročeno.

«Pa še malo pozdrava za pse sem prinesel s seboj», dostavi norogljivo in zvito pogleduje grofa, ki komaj premaguje skrito jezo.

«Ker si tako dobro opravil, dobiš tudi dobro plačilo», pravi nato graščak, pokliče služabnika in mu naroči, naj pelje kramarja v klet, in naj mu natoči iz vsakega soda po en bokal vina. Služabniku pa dá s seboj tudi debelo gorjačo, češ, da se bo kramar lahko opiral nanjo, ko bo šel natreskan iz kleti.

Pot in skrb sta bili kramarja užejili, zato se tudi vina ni nič kaj braval. Pri zadnjem sodu pa urno vzame služabnikovo gorjačo in mahne po pipi, da je takoj odletela. Vino začne vretli iz soda in prestrašeni služabnik si ne ve pomagati drugače, nego da hitro s palcem zamaši luknjo. Kramar začne zdaj na vso moč udrihati po njem, a ubogi sluga si ne more pomagati, ker si ne upa pustiti vina.

«Ali sem te zdaj podprl?» pravi kramar, ko se mu zdi, da je pari že naštel dovolj plačila.

Grajski se na vso moč zvlja in milo prosi kramarja, naj mu vendar za božjo voljo prizanese.

«Naj bo, no,» pravi kramar, «pa počakaj lepo tukaj, da se malo ohladiš!»

Nato leno odide. Grede opazi na steni pol teleta. Brž ga sname, zamaši pod kožuh in gre k grofu.

Ko ga graščak zagleda, se mu porogljivo prikloni.

«Ali si dosti dobil?» ga vpraša in se zagrohoče.

«O, toliko, da komaj nesem», ga štrene kramar, se lepo zahvali za prijaznost in naglo odide. Pred gradom odveže svojo kozo, po baše pol teleta v vrečo, vrže tovor čez ramo in zadovoljno odkorači proti domu.

Ko v gradu služabnika medtem le ni bilo nazaj iz kleti, stopi grof sam pogledat, kaj sluga dela. Zdaj šele izve, kaj in kako je bilo s kramarjem. Od same jeze ne ve, kaj bi počel. Silno ostro kaznuje služabnika in vse grajske, kramar pa le ni bil nikoli več klican v grad... I. A.

LJUDSKO VSEUČILIŠČE

USTROJ ŽIVALSKÉ KOŽE.

Gotovo ste že slišali, kolike važnosti je čista in zdrava koža za ohranitev zdravja in odpornosti proti raznim boleznim naših živali. Le žal, da se vse premalo zavedamo te važnosti in jo ne upoštevamo dovolj ter ne skrbimo zadostno za pospešitev in ohranitev čiste kože. Koliko bolezn

bi se preprečilo in koliko več koristi bi nam donajala naša žival!

Koža je pa tudi čut otipa (organum testum). Za vsakega kmetovalca-živinorejca je važno vedeti, kako je sestavljena koža, kakšno nalogo ima ter kako služi kot čut otipa; zato si jo hočemo ogledati.

Vnanja koža, ki pokriva vso površino živalskega telesa in prehaja pri naravnih odprtinah života, (gobcu, nosu, očeh, spolovih) v sluznico, je v anatomskem pomenu sestavljen ustroj, v katerem je sedež otipa. Pravi kožni organ za tvorbo tega čuta so brončice ali papile v telesni koži, potem jezikovne bradavice, (posebno živci v ustnicah) v katerih se skončujejo tipalni živci.

Ta čut ima torej sedež v telesu samem in na vseh delih telesa, vendar posebno v vnanji koži in tu zopet najbolj na ustnicah, rilcu, jeziku in v kožnih tvarinah.

Koža je sestavljena iz treh plasti: a) iz zgornje tenčice, roženice (epidermus), b) iz srednje plasti ali usnjice (cutis) in c) iz spodnje plasti, tolstnice ali mezdre (subcutis).

a) Zgornja tenčica (roženica) sestoji iz posebnih stanic, ki narejajo apitelj (roženo plast) ali neko tenko, prozorno in roženasto mrenico; te stanice so ploščate in oglate ter se lupijo od kože v tankih luskinah. Tenčica je neobčutljiva, ker se pa pogosto tlači in tare, se odebeli in strdi v žulje. V tenčici tudi ni krvnih žilic. Pod tenčico se nahaja barvilo (pigment) za kožo v tako zvani Malpighijevi mrežici.

b) Usnjica je najvažnejša med kožnimi plastmi; tu je spletena iz močnih kosmičev vezne tkanine ter je prepletana s posameznimi prožnimi vlakni in z mnogimi žilicami in živci. Na gornji strani ima usnjica vse polno gori omenjenih otipalnih brončic (papile), ki štrle v zgornjo plast proti površju in posredujejo čut otipa. Tipalne brončice so silno majhne bradavičice blizu kožnega površja. V njih se končujejo ali krvne žilice (laskavice), ki so podobne neizrečno nežnimo zankam, ali živčni konci v podobi jajčastih teles (tipalna telesa). Brončice so najgosteje posejane na ustnicah, nosu, rilcu, posebno pa na jeziku, vsled česar so ti deli najvažnejši za čut otipa. Otip pove živali, kje je kaka stvar, kakšne oblike in kakršnega površja je, ali je trdna ali tekoča, trda ali mehka, ravna, gladka, raskava, mrzla ali topla itd. Da more žival to čutiti, se mora koža oziroma brončice, dotekniti te stvari. Tipalni živci, ki se končujejo v brončicah, vodijo dobljeni utisek (dojm) do možganov, kjer nastane občutek tipa. Kakor že rečeno, koža ni povsod enako občutljiva za otip; najbolj narazen so brončice na hrbtu. Ako zrasede brončice čez mero in predero površje kože, se napravijo bradavice.

c) Tolstnica ali mezdra je tretja in najspodnejša plast telesne kože ter je zelo razvita posebno tam, kjer leži koža neposredno na kosti ali na hrustancih. Ta pripenja kožo na spodnje plasti telesa in se veže posebno z mišicami, ki gibljejo kožo; po svoji lastnosti je to rahla prožna tkanina, v katero se nabira pri dobro rejenih živalih tolšča.

Posebne kožne tvarine. V koži so vrasle razne posebne tvarine, ki so s kožo v najožji zvezi, to so: 1. znojnice in lojnice, 2. lasje, dlaka, volna, ščetine, 3. kopita, parklji, rogovji.

1. Znojnice in lojnice so žleze v koži. Prve so zvite iz dolgega in tankega mešička, ki je spodaj zmotan v klopčič, navzgor se pa vije ter se na kožnem površju končuje v lijaku podobno jamico ali v preboje, ki jih vidimo na koži s prostim očesom. Znojnice so vložene v usnjici, nekoliko pa tudi v mezdro, (tolstnico) ter so pri raznih vrstah živali različno posajene in več ali manj razvite; zato vidimo, da se nekatere živali pote bolj, druge manj in nekatere prav nezatno. Te žleze znojnice so vpletene z gosto mrežico najtanjših krvnih žilic ter zločajo iz krvi, ki je v teh žilicah, znoj ali pot. Znoj obstoji iz 98% vode, nekaj soli (kuhinjske soli, fosforovega natrija) nekaj sečnine (urina), tolstnih in hlapnih kislin, (maslene, očetne kisline) od katerih ima znoj svoj duh.

80 let raziskovanja

Je bilo treba, da se odkrije pravi Schichtov način pranja, ki obstoji v tem, da se

ŽENSKA HVALA

vzame za namakanje perila preko noči, zjutraj pa se za izpiranje uporabi

Schichtovo Terpentin milo

Množina izločenega znoja ni vedno ista, dostikrat je zelo znatna. Izparivanje znoja skozi kožo je neobhodno potrebno za vzdržavanje zdravja; živali, ki so jim zamašili znojne preboje, so poginile kmalu nato. Zato je snaženje kože pri živalih silno važno in potrebno. Važne so tudi žleze lojnice, ki so vložene v usnjici ter se iztekaajo navadno v lasne mešičke. One so majhne mešičaste ali grozdaste žleze, sestojče iz veliko okroglih toliščnih stanic ter izcejajo iz sebe kožni loj, ki masti kožo in dlako, jih vzdržuje volne in zabranjuje, da jim znoj ne škoduje. Izcejanje tolišč je pri nekaterih živalih posebno veliko, n. pr. pri žrebcih in konjih na splovilu, pri ovci na volni.

2. **Dlaka**, lasje, volna, ščetine so nitkaste, roženaste tvarine, ki tiče v posebnih mešičkih. Te mešičke dela tenčica (roženica) tako, da vdira globoko v usnjico, dostikrat tja do mezdr. Pri vsaki dlaki (lasu, volni, ščetini) razločujemo **betvico, koren in mešiček** (tenčičin ali roženičin udor) kamor izcejajo lojnice lojevno toliščo. Na korenu opazimo lasno bučico (papilo) in v dnu mešička gobasto lasno buško, v kateri so krvne žilice in živci. Iz buške se razvije ali izrase las (dlaka, volna, ščetina). Lasna betvica (tudi pri dlaki, ščetini, volni) ima po vrhu zgornjo kožico, pod njo pa je lub, ki je napolnjen s strženom. Barva dlake je odvisna od luba; stržen je brez barve. Na lasni mešiček se pripenjajo tudi mišice, ki časih lase nekoliko dvigajo (v jezi v strahu — dlaka se «ježi»).

Živalske kratke lase imenujemo navadno **dlako**; posamezne daljše dlake imenujemo **občutne dlake**, tako na očeh obrvi, na glavi čop, na vratu grivo, na repu rep, na podbradku brado in na nogah kosmatine ali kodre.

Telesno dlako živali izpreminjajo; ne izmenjavajo pa dlake repa pri konju in govedu, konjske grive in ščetin prašičev.

Vsa dlaka, volna in ščetine so samo po sebi prevlečene s toliščo lojnico in so rožene tvarine, ki so neprebavljive in dolgo ne segnijo.

Dlaka služi telesu za varstvo proti mrazu in mokroti, nekoliko tudi kot organ otipa, je slab prevajalec elektrike ter je tudi koži v obrambo.

3. **Parklji**, kopita, rogovi, kremplji, so le posebne kožne tvarine, sestojče iz rožene snovi, ki odevajo spodnje ude, noge, oziroma gotove izrastke na glavi ter služijo za varstvo občutljivih notranjih delov, kakor tudi v obrambo živalim samim.

O POSTANKU GOROVJA IN MORIJ, O OKAMENICAH IN RAZVOJU ŽIVALSTVA TER RASTLINSTVA.

Na tem mestu smo že pojasnili, kako so nastala gorovja. Ko se žareča notranost naše zemlje ohlaja, se njeno jedro krči, trdna skorja nad njo pa se nagubava in lomí. Oni deli, ki se dvignejo visoko navzgor, tvorijo gorovje, oni deli pa, ki se pogreznejo, ustvarjajo nižave, tisti pa, ki vpadajo še niže, tvorijo dno globokim morjem. Razdelitev zemeljskega površja v gorovja, nižavja in morja pa ni stalna, temveč se menjava. Nekateri deli naše zemlje se pogrezajo, drugi dvigajo. Seveda se to pogrezanje in dviganje vrši jako počasi, tako da je našim očem docela nevidno. Milijoni in milijoni let minejo, preden se dno globokega morja toliko dvigne, da nastane na onem mestu suha zemlja. Okamenice, to so zogljeneli in okameneli deli rastlin in živali, ki jih dobimo v kamenju, nam pričajo, da se je na istem mestu v sivi dolini pred milijoni in milijoni let prelivalo morje. Gotovo je že našel ta ali oni čitatelj v kakem kamnolomu dele okamenile ribe. V pločah, iz katerih izdelujejo kamenite mize, najdemo večkrat okamenice raznih polžev. Človek bi mislil na prvi pogled, da je to igrača, ki si jo dovoli priroda. Res so tako mislili tudi učenjaki v srednjem veku, da okamenice niso ostaline živali in rastlin, ki so nekdanj res živele. Nekateri so trdili, da so v kamenu nastale kakor igrače, ki jih je priroda naredila nekako za kratek čas in za šalo. Pa tudi še pred dobrim pol stoletjem niso slutili, kolike važnosti so okamenice za zgodovino naše zemlje.

Okamenice nam izpričujejo, da so nekdanj živele na naši zemlji živali in rastline kakor danes. One nam pripovedujejo, kako se je rastlinstvo in živalstvo razvilo od najskromnejših početkov do današnje popolnosti.

Okamenice morskih živali nam dalje pripovedujejo, kje se je nekoč razprostiralo morje, sladkovodne školjke pa nam pripovedujejo o nekdanjih jezerih. Tako si morejo veččaki v duhu sestaviti sliko o nekdanji razdelitvi vodovja in kopnega, morij in celin in pa o menjavi teh poglavitnih potez zemeljskega površja v minulih dobah.

Morske okamenice, ki jih najdemo visoko v gorovju, v višini 2000 m in več nad morsko gladino, pričajo kako čudovito se je zemeljska skorja dvigala, a na drugi strani zopet pogrezala.

Kamenje, samo zase mrtvo in nemo, nam je odkrilo čuda o minulosti suhe zemlje. Vse to se zdi kot bajka, ki jo človek komaj verjame, a je vendar gola resnica. Tako je zares začelo kamenje govoriti in razodelo radoznalemu človeku čuda stvarstva. Veliko umnih in za napredek znansosti vnetih mož je bilo treba, da so odkrili strmečemu človeštvu vsa ta čuda.

Omenili smo, da so v minulih dobah živele drugačne živali in rastline. V dolgih dobah zemeljske zgodovine se je razvijalo živalstvo in rastlinstvo polagoma in zdržema in se je razvilo od skromnih početkov temne davnine do sedanje popolnosti in mnogoterosti — to izpričujejo v kameninah ohranjene ostaline živali in rastlinstva.

Živalstvo in rastlinstvo se je razvijalo vobče tako, da so nastopale vedno popolnejše živali in rastline. Nekateri vrste živali so že zdavnaj izumrle.

Med živalmi so vretenčarji (ribe, dvoživke, plazilci, ptiči in sesalci) najpopolnejši, najvišje med njimi pa stoje sesalci. Bila pa je doba, ko na vsej zemlji ni bilo niti enega vretenčarja; v morju ni plavala niti ena riba, v zraku ni bilo niti ene ptice in po zemlji ni hodila niti ena vrsta današnjih mnogoštevilnih sesalcev. Tudi rastlinstvo je bilo v tej dobi drugačno kakor je danes. Bilo še ni niti ene današnjih divnih cvetnih rastlin.

Minuli so zopet milijoni in milijoni let in pojavile so se prve živali s hrbtnico, tako zvani hrbtničarji, a še ne v oni obliki kakor jih vidimo danes. Pokrajine tedanje zemlje so bile jako čudne in neprijazne: mrklo, enakomerno rastlinstvo je tvorilo gozdove; v njih pa so prežali ostudni, strašni zmaji in nepopisno zoprne pošasti so prhutale z obsežno letalno mrežo po zraku.

S temi vrsticami smo vsaj nekoliko osvetlili življenje, ki se snuje na zemlji. Njegovo bistvo je spreminjanje, razvoj. Stalnega ni nikjer nič. Stalne niso vrste v živalstvu ne v rastlinstvu. Še celo gore, nižave in morja, ki se nam zde vedno enake, so podvržene železnemu zakonu spreminjanja.

ZANIMIVOSTI

× **Ledolomilec «Krasin» v Leningradu.** Te dni se je ruski ledolomilec «Krasin», ki je rešil del nonesrečene Nobileve ekspedicije, vrnil v le-

ningrajsko pristanišče. Spremljalo ga je več letal ter vojnih in trgovinskih ladij. Junaško posadko so navdušeno sprejeli. Na obali so bili zbrani zastopniki vlade, številni predstavniki inozemstva in poslanci tujih držav. Nepregledna množica prebivalstva je prirejala posadki navdušene ovacije. Vodja rešilne ekspedicije kapitan Samojlovič je izjavil, da je bila «Krasinova» ekspedicija zelo posrečena in da je dosegla lepe uspehe. Posrečilo se ji je preiskati polarne kraje poleti in jeseni, ko je bilo tam že 11 stopinj pod ničlo.

× **Največji magnet na svetu.** Te dni izroče v Franciji na svečan način znanstvenikom ogromen magnet, ki je največji na svetu. Tehta namreč 120 ton in stroški izdelovanja so znašali milijon frankov. Magnet, ki tehta skoro toliko kakor lokomotiva, je sestavljen iz 150 ton železa, 9 ton medi in 6 ton drugega materiala. Žica, ovita okrog jedra, je dolga 5 in pol kilometra ter tehta 9 ton. Elektromagnetizem je odkril slavni danski fizik Oersted pred dobrimi 150 leti. Odkril je to zagonetno naravno silo slučajno. V njegovi delavnici je stala kraj električnega aparata magnetna igla ki je takoj izpremenila lego, čim je bil električni tok napeljan po žicah. Anglež Farady je napravil prvi elektromagnet na podlagi Oerstedovih opazovanj in poskusov. Zdaj igra elektromagnet v tehniki zelo važno vlogo. Toda elektromagnetizem še ni dovolj preiskan in nedvomno še odpira v tem pogledu učenjakom še široko polje novih odkritij. Da se elektromagnetizem temeljito prouči, je predsednik prirodoslovnega odbora francoske akademije Appel tik pred svetovno vojno predlagal, naj bi akademija izdelala ogromen elektromagnet. Znani mecen princ Roland Napoleon je bil takoj pripravljen kriti stroške, toda pozneje se je izkazalo, da njegov prispevek ne zadostuje. Pri nedavni proslavi Pasteurjevega jubileja so pa zbrali še toliko prostovoljnih prispevkov, da so lahko izdelali elektromagnet, ki bo kot največji na svetu gotovo mnogo pripomogel, da se elektromagnetizem temeljito prouči.

× **Štirje lovci so se izgubili v puščavi.** Iz Kaire so se pred dnevi z avtomobilom odpeljali na lov v puščavo štirje Angleži, ki se pa še niso vrnili. Vsa angleška javnost je bila prepričana, da so ekspedicijo napadli in umorili roparji, ali pa da je našla v puščavi strašno smrt. Oblastva v Kairu so organizirale rešilne ekspedicije, ki so odšle pogrešancem na pomoč, toda vsa poizvedovanja so ostala brezuspešna. Tudi več letal je preiskalo puščavo, toda o pogrešanju ekspediciji ni bilo duha ne sluha. Že se je zdelo, da so lovci za vedno izgubljeni, pa jih je osmi dan po odhodu našel neki letalec blizu naselbine Fajum v puščavi. Javil je to oblastvom, na kar je odšla pogrešanemu lovcu na pomoč rešilna ekspedicija. Rešilna ekspedicija je naletela na pogrešane lovce v votlini. Od lakote in strahu so vsi štirje zblazneli. Ležali so nagi v votlini in govorili tako zmedeno, da sploh ni bilo mogoče govoriti z njimi. Bali so se drug drugega in bila je nevarnost, da se spopadejo in podavijo. Pogrešane Angleže so prepeljali v Kairo. Nihče ne ve, kaj se je z njimi zgodilo. Oblastva stoji pred zagonetko, ki jo bo težko pojasniti, zakaj zdravniki so izjavili, da bo trajalo več tednov preden si bodo bolniki opomogli od strahu in živčne bolezni.

× **Kletev indijskega čarovnika.** V zvezi z nedavnimi poročili o velikih povodnjah v dolini Kabul piše neki polkovnik, ki je dolga desetletja služil v Indiji, o zanimivem primeru, ki mu je bil sam priča pred davnimi leti. Trije častniki njegovega polka so iskali na bregu reke Kabul pripravnega mesta, kjer bi si postavili letno bivališče. Ko so našli ugodno mesto, so pričeli s stavbo in se niso brigali za proteste nekega starega fakirja, ki je dejal, da je izbran kraj sveto mesto in se ne sme oskruniti s kako človeško stavbo. Častniki so se samo smejali njegovim grožnjam, da jih bo zadela huda kazen. Čarovnik je dejal tudi, da bo kazen trajala dve leti. Ko je bila hiša postavljena, je bil kmalu eden izmed častnikov po nesreči ubit. Drugi je padel s konja tako nesrečno, da si je zlomil vrat in obležal mrtev. Tretji častnik pa si je začel domišljati, da ga čaka smrt v vodi in ni nikoli šel v vodo ali sploh potoval po vodi. Odkrival se je celo dopusta v Anglijo, da bi mu ne

bilo treba potovati po morju. Ko sta bili napovedani dve leti skoro pri kraju, se je isti častnik dal vseeno pregovoriti, da napravi s prijatelji kratek izlet po reki Jumi. Čoln se je pri tem prevrnil. Reka je bila zelo plitva in so se vsi izletniki rešili, samo častnik, ki ga je težila čarovnikova kletev, je prišel pod čoln in utonil. Kljub smrti vseh treh častnikov pa še ni bilo dovolj zadovoljenja za svetoskrunstvo. Naslednjo pomlad je reka Kabul udarila preko bregov in odnesla usodno hišo; vrgla jo je na neke skale in med domačini ni bilo dobiti za noben denar delavcev, ki bi jo potegnili na breg.

× **Kuga v Grčiji.** V središču Aten sta se pojavila dva primera kuge, v Pireju pa eden. Oblastva so sicer ukrenila obsežne varnostne odredbe da preprečijo nadaljnje širjenje te bolezni, vendar pa je zavladovalo med prebivalstvom silno vznemirjenje in se mislijo zlasti premožnejši krogi izseliti iz mesta ter odpotovati začasno v inozemstvo.

× **Ljubavni roman znamenite plavalke.** Poznana angleška plavalka Mercedes Gleitze, ki je preplavala Rokavski preliv med Francijo in Anglijo, in je po poklicu tipkarica, se je na zelo romantičen način zaročila in pričakuje sedaj svojega ženina, ki ga ni nikdar videla. Njen zaročenec je navaden vojak William Farance, ki služi v neki mali indijski garniziji. Mercedes Gleitze je podala londonskim listom o zgodovini svoje ljubezni naslednje poročilo: «Med številnimi pismi, ki jih dobivam, mi je posebno ugajalo neko pismo iz Indije. Neki vojak mi je ganljivo pisal o svojih čustvih in me vprašal, ali bi ga poročila, čeprav je njegov socialni položaj zelo nizek. Nekaj časa sem bila v dvomu, ali naj na pismo sploh odgovorim. Čez 14 dni pa sem se vendarle odločila. Odgovorila sem mu, da bi ga poročila le pod tem pogojem, ako mi dovoli, da se še nadalje bavim s plavanjem. Polagoma se je razvilo med nama pravo ljubavno dopisovanje. Vsako pismo mojega zaročenca mi je otvorilo nove simpatične poteze njegovega značaja. Tudi njegova slika je popolnoma odgovarjala predstavi, ki sem jo imela od njega. Kakor hitro bova poročena, bom nadaljevala svoje delo, da dobim dovolj sredstev za najino skupno domače ognjišče.»

× **Žalni prostor v Jeruzalemu.** V Jeruzalemu je pri starem obzidju, kjer je v svetopisemski dobi jokal prerok Jeremija, prostor za žalne obrede. Ta prostor je sicer velik, na dan judovske žalosti je pa vsako leto na tem prostoru gneča, ki je nevarna življenju. Vodstvo pravovernih Judov je sedaj pozvalo svoje vernike, naj kupijo sosedne hiše ter jih porušijo, da se bo prostor žalovanja lahko razširil.

× **Davek na kratka krila.** Z dečjo frizuro in kratkimi krili so imela že razna oblastva križe in težave. V borbi z modo so običajno podlegla oblastva napram nežnemu spolu. V Italiji so zelo ostro nastopili proti kratkim krilom in izrezu. Dama, ki ima preveč gol hrbet ali podbradje, mora enostavno na policijo, kjer jo obsodijo na visoko denarno globo. Tudi v Nemčiji in na Grškem so imei hude nastope proti kratkim krilom in znano je, da so organi atenske policije hodili z merilom v roki po ulicah in merili damam krila. Seveda to ni nič zaleglo in zato so s tem kmalu prenehali. Toda tudi zakrknjeni Španci ne zaostajajo. Tako je župan malega španskega mesta Amendralejo zelo v zadregi zaradi novih davčnih virov. Slučaj mu je prišel na pomoč. Župan je čital neki katoliški list, ki je grmel proti kratkim krilom in prišel je takoj na misel, da bi kazalo vse, ki nosijo kratka krila, obdavčiti. Rečeno storjeno! Poslej je hodil po ulicah davčni uradnik z merilom v roki in zapisal vsako damo, ki je imela prekratko krilo. Vse te dame je župan obvestil, da sicer smejo nositi kratka krila, vendar pa je primoran obdavčiti jih. Toda dame se niso dale ugnati in so davek plačale. Davek na kratka krila sicer ni visok, pač pa ga pobirajo vsak mesec.

× **Župan vodja morilske družbe.** V neki gališki vasi so nepričakovano odkrili tri umore, ki so pred več leti vznemirjali prebivalce vse okolice, ne da bi se posrečilo izslediti zločince. Neka židovska gostilničarka, občinski komisar in neki

železničar so izginili brez sledu. Kakor je sedaj dognano, so bili storilci v vseh treh primerih takratni občinski župan, njegov sin, svak in občinski stražnik, ki so izvršili vse tri zločine samo v strahu, da ne bi prišle na dan razne nerednosti v občini.

× **Dva psa pred sodiščem.** Chicaškemu sodišču so nedavno pridelili poseben oddelek, ki bo obravnaval zločine živali. Obtožene živali bodo zastopali njihovi lastniki ali tiste osebe, ki so zanje odgovorne. Zanimivo je, da se je vršila prva razprava proti nekemu policijskemu psu, ki je ugriznil mirnega popotnika. Lastnik ga je zagovarjal, češ, da je bil pes bolan in da ni vedel, kaj dela. Pes je bil oproščen. Istotako pa je bil oproščen pes nekega zamorca. Aretirali so ga, ker je letal po mestu brez nagobčnika. Lastnik ga je zagovarjal s tem, da ni nevaren živi duši in mu je za dokaz odprl gobec, v katerem ni bilo niti enega zoba.

× **Mačka spravila vlomilca v kašo.** Trgovec Peter Crispi iz Milana je delal vse svoje življenje in občutil potrebo, da se odpočije. Odšel je zato malo v planine, da se navžije gorskega zraka. To je zapazil vlomilec Guido, ki je gospodarjevo odsotnost izrabil in vlomil v prazno stanovanje. Čisto mirno je odprl vse omare in predale, zavil svoj bogati plen in odšel. Imel pa je to smolo, da ga je opazil neki stanovalec v isti hiši. V strahu je vlomilec vrgel veliki zavoj stran, dragulje pa je vtaknil v žep. Pobegnil je nato na vrt, kjer je imel še toliko časa, da je dragulje zakopal, nakar ga je zgrabil stražnik in odvedel na policijo. Vlomilec je odločno zanikal, da bi vedel, kje so dragulji. Na njegovo nesrečo pa je bila v hiši tudi mačka, ki se je rada ponoči potepala. Stikajoč po vrtu je opazila, da nekaj štrli iz zemlje in pričela je kopati. Kmalu so se pokazali dragulji, ki pa mački očitno niso ugajali, ker jih je pustila, kakor jih je našla. Že naslednjega dne so bili ukradeni dragulji v rokah lastnika. No, kako se je moral šele začuditi vlomilec, ko mu je sodnik po obsodbi ironično sporočil, da zakopanih draguljev ne bo nikdar več videl, ker jih je našel maček in bo moral tako brez vsake nagrade odsesti kazen, odmerjeno mu po vrednosti ukradenih draguljev.

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

Izbira.

Oče: «Kaj praviš, Mihec, ali bi imel rajši za ateka mene ali gospoda Brbana?»

Mihec: Jaz imam že rajši tebe za ateka, toda mamici, mislim, bi bil bolj všeč gospod Brban.»

Odkritosrčnost.

Gospa je priredila gostijo in povabila prijatelje. Nenadoma pa se je premislila in naročila služkinji, naj sporoči povablencem, da je pojedino preložila.

«Kako pa naj rečem?» je želela podrobno pojasniti.

«Tako, kakor veš, da je prav. Ne ljubi se mi namreč pripravljati gostijo, zaradi lepšega pa reci, da sem zbolela.»

Služkinja je odšla in opravila tako, kakor ji je bilo naročeno.

«Za božjo voljo! Kaj je vendar povzročilo gospe tako nevarno bolezen?» se je ustrašil eden prijateljev.

«Nič drugega kakor to, da se ji ne ljubi pripravljati pojedino», je odkrito odgovorila.

Zobobol.

Jakec priteče k sosedu ter mu potoži, da je mamica nevarno obolela.

«Kaj pa jo je doletelo?, vpraša sosed sočutno.

«Pomislite, zobje jih bolijo, pa samo enega še imajo.»

Skrbna žena.

Tavželj je imel skrbno ženo, ki ga je obsula s kopico naročil vselej, kadar je šel od doma.

Nekoč se je namenil v mesto ter ji je pred odhodom zatrdil, da se povrne s prvim vlakom.

«Pa v sprednji voz se vsedi, da boš prej doma», mu je naročila žena.

Škodljivost kajenja.

Mož, ki je imel zelo grdo ženo, je vprašal zdravnika, kaj tako pogubno vpliva na žensko lepoto.

«Kajenje», mu je odgovoril. «Ako hoče žena ostati lepa, ne sme kaditi.»

«Moja žena ne kadi, a kljub temu ni lepa.»

«No, potem ji pa škoduje dim od tobaka, ki ga vi kadite.»

Hlače.

Učitelj: «Povej mi, Tonče, ali so hlače' ednina ali množina?»

Tonče: «Na vrhu so ednina, spodaj pa dvojina, torej skupno množina...»

Dobra odjemalka.

Trgovec: «Torej pet kilogramov moke želiš, deklica, in kilogram sladkorja ter pol kilograma kave? In zapišem naj to, je rekla tvoja mati? Zakaj pa ni prišla sama?»

Deklica: «Ona poskuša na ta način kupiti pri trgovcu v drugi ulici...»

Listnica uredništva

Onim, ki so poslali slike, katere še niso bile objavljene! Na vrsto bodo prišle vse slike, ki so zanimive in dovolj jasne za klišeje.

Sv. Jurij pod Kumom. Žal, zaradi nerazločne pisave nismo mogli točno ugotoviti vsebino dopisa.

Sv. Duh na Stari gori. Zaradi strogega tiskovnega zakona ni mogoče objaviti.

Sv. Bolfenk. Bomo gotovo objavili. Odlasamo, ker vedno primanjkuje prostora.

MALI OGLASI

Vinograd s hišo

in vso pripravo, krasna lega, zelo pripravno za letovišče, blizu Novega mesta, je naprodaj. Več se poizve pri A. Beržinu v Šmihelu št. 24 pri Novem mestu. 250

Suhe gobe, jajca, kuhano maslo

kupuje vedno po najvišjih cenah Franc Senčar, trgovina, Mala Nedelja in Ljutomer. 239

Dobrodoča pekarija

na prodaj takoj. Oglasite se pri vodstvu hranilnice in posojilnice v Mali Nedelji. 238

Žimnice (modroce)

vrhnje in spodnje, otomane, razne divane, žimo, afrik, cvilih in vse potrebščine prodaja najceneje tapetnik Rudolf Sever, Ljubljana, Marijin trg št. 2.

Vajenca za krojaški obrt

sprejemem takoj. — Natančneje se izve pri Antonu Štefančiču v Hrastniku. 252

Služkinjo za vse

ki mora znati vsa dela v gospodinjstvu, nekaj kuhati, biti ljubezniva do otrok in v starosti od 20 do 30 let, sprejemem s 15. oktobrom. Začetna plača 250 Din, stanovanje v zasebni sobi, dobra hrana in dobro ravnanje. — Predstaviti se je pri gosp. Jugovec, Ljubljana, Gradišče 2, I. nadstr., desno, med 11. in 14. uro. 34204

Šiviljo za dežnike

spretno in zanesljivo, sprejemem. — Pismene ponudbe na oglasni oddenek «Domovine» pod «Izvežbana šivilja za dežnike». 34256

Vinski sodi

večja množina, v velikosti od 30 do 40 hektolitrov naprodaj. — Naslov v oglasnem oddelku «Domovine». 34250

Krojaškega pomočnika

za boljše splošno delo sprejme takoj Anton Škoberne, Trbovlje II. 34242

Ključavničarskega pomočnika

dobro izurjenega, sprejemem takoj. — Naslov v oglasnem oddelku «Domovine». 34307

Učenca

34332

za kovaški obrt, s hrano in stanovanjem v hiši sprejme pod ugodnimi pogoji takoj Ivan Kapus, podkovski kovač in izdelovatelj plugov, Posave 1, Podnart.

Mesarskega pomočnika

33972

dobro izurjenega v izdelavi raznih klobas, sprejemem takoj. — Naslov v oglasnem oddelku «Domovine».

Ključavničarskega pomočnika

33926

z večletno prakso, ki je več tudi v struženju, iščem. Fiksni pogoji se zvedo osebno ali pismeno pri Josipu Turku v Toplicah pri Zagorju ob Savi. 33926

Mizarja brez službe

specialista za pohištvo, ki bi znal na mojem domu popraviti (polirati) pohištvo, iščem v Ljubljani. — Ponudbe na poštni predal 216, Ljubljana. 34431

Hiša z dobro vpeljano trgovino

mešanega blaga na deželi pri farni cerkvi je zaradi bolezni naprodaj, eventualno se tudi pod ugodnimi pogoji odda za več let v najem. — Ponudbe na oglasni oddenek «Domovine» pod šifro «Sigurna eksistenca št. 500». 34205

Čevljarskega pomočnika

s tedensko plačo in vso oskrbo v hiši sprejme Adolf Straka, Zgoranje Duplje, pošta Križe, Gor. 34323

Hišo z lokalom

34301

v centru industrijskega kraja prodam. — Ponudba na oglasni oddenek «Domovine» pod «65.000».

Strojna pletilnica

34093

v velikem kraju Slovenije naprodaj. — Ponudbe na oglasni oddenek «Domovine» pod šifro «Pletilnica».

Gostilno

na prometnem kraju oddam v najem zakonskemu paru. Dalmatinci niso izključeni. — Naslov v oglasnem oddelku «Domovine». 34253

Malo posestvo

hišo z dvema sobama in kuhinjo, kozolec, hlev in klet, vse pod eno streho, novo zidano in z opeko krito, zraven lep sadonosnik ter vrt, ki obsega dva joha, splošno za njivo, prodam za 50.000 Din. Posestvo je 5 minut od trga, pri farni cerkvi in osnovni ter meščanski šoli. Proda se na licu mesta. — Naslov v oglasnem oddelku «Domovine». 34293

Srednji mlin

v Sloveniji, četrt ure od postaje, z zadostno vodno silo za vsakovrstni umetni mlin, poceni prodam. — Naslov pove oglasni oddenek «Domovine». 34237

Čevljarskega pomočnika

34333

za zbita dela sprejme Franc Flach, Retje 59, Trbovlje.

„Izbrala sem“

pravi razumna Mica. „Med vsemi snubci tistega, ki mi je prinesel RADION. On misli na to, da sebi in meni olajša življenje, kot to dela RADION pri perilu. Z RADIONOM ni več mučnega pranja in mencanja, ker pere sam.“

Varuje perilo!

Kantino v najem 34395

odda rudnik Zabukovca. Interesenti naj se osebno vglasé najkésneje do 14. t. m. v rudniku pri Zalcu, kjer so na razpolago tudi pogoji in informacije.

Gostilno

na deželi oddam agilni natakariči na račun, ki naj bi bila vajena tudi vseh hišnih del. — Ponudbe na oglasni oddelek «Domovine» pod «Natakariča 22». 34375

10 do 25 PS

električnega toka se odda ugodno v najem v Ljubljani. — Ponudbe pod «Daljša doba» na oglasni oddelek «Domovine». 34440

Kočije, vozove in konjske opreme

prodam radi nabave avtomobila. Tozadevne informacije v vinski trgovini Bolaffio, Ljubljana. 33498

Več otroških vozičkov in dvokoles

rabljenih, v dobrem stanju, zelo poceni prodaja Franc Batjel, Ljubljana, Karlovska cesta št. 4. 29760

Landaver

za 2500 Din prodam. — Ponudbe na oglasni oddelek «Domovine» pod «Landaver». 34447

Dve vozni plahti

veliki, prodam. — Ponudbe na oglasni oddelek «Domovine» pod «Plaheta». 34446

Štiri konje, vozove, konjske opreme

in drugo prodam. — Ponudbe na oglasni oddelek «Domovine» pod šifro «Konjski». 34445

Dvoje moških koles

zaradi preselitve po nizki ceni prodam. — Naslov pove oglasni oddelek «Domovine». 34322

Posestvo v Bosni 34277

38 hektarov dobre zemlje, 4 km od postaje, naprodaj po 1000 Din hektar. — Bahtjarevič, Banjaluka.

Trgovskega pomočnika

mešane stroke, starejšega, sprejemem takoj ali s 1. novembrom. Ozira se le na popolnoma zmožne v železnini, špeceriji in manufakturji. — Ponudbe na oglasni oddelek «Domovine» pod šifro «Prva mož». 34238

Suhe gobe

placuje najvišje

M. Geršak & Co.

Ljubljana, Prečna ulica 4

(poleg mestne ljudske kopeli). Tel. 2329

Razno manufakturno blago za jesen in zimo kupite na ceneje v trgovini

ANTON SAVNIK

ŠKOFJA LOKA 247

Tovarna glasbil, gramofonov in harmonik. Skladišče:

Do sedaj najcenejša trdka v državi!

MEINEL & HEROLD

R. LOEGER, MAR BOR št. 104

Violine od Din 95 — d. Ročne harmonike od Din 85 — d.

Tamburice od Din 98 — d. Gramofoni od Din 345 —

ZAHTEVAJTE NAŠ VELIKI KATALOG, KATEREGA

149 VAM POŠLJEMO BREZPLAČNO.

ŽIMA 73

za modroce, najboljša in najcenejša, pri

M. Masterl,

tovarna žime, Stražišče pri Kranju.

Izdaja za konzorcij «Domovine» Adolf Ribnikar.

Dr. Lukan Miroslav

veliki župan v pok.

Ljubljana, Dunajska cesta št. 29

(Gospodarska zveza)

prevzema pravno zastopstvo pri vseh oblastvih, izvzemši sporne zadeve pri sodiščih. Zlasti opozarja na vodne pravice, obrtne pravice, krajevne in osebne gostilniške pravice, agrarne operacije itd. Posreduje nakupe in prodaje ter posojila. Sestavlja pogodbe, izvzemši one, ki jih mora napraviti notar. V zadevah davkov sodeluje nadpravitelj Lavrič. 232

Nedosežen v konstrukciji in materialu!

Na stotine referenc! Zahtevajte prospekt!

The Rex Co.

Ljubljana

Telefon 2268.

233

Gradišče 10.

Ceneno češko perje!

1 kg sivega opuljenega perja Din 70 —, napol belo Din 90 —, belo 100 —, boljše Din 125 — in Din 150 —, mehko kot puh Din 200 — in Din 225 —, boljše vrsta Din 275 —. Pošiljatve carine proste, proti povzetju, od Din 300 — naprej poštnine prosto. Vzorecastonj, Blago se 249 tudi zamenja in neugajajoče vzame nazaj. — Naročila nasloviti samo na

BENEDIKT SACHSEL, Lobez 14 v Plznu (Češkoslovaška).

Poštno pošiljke potrebujejo iz Češkoslovaške v Jugoslavijo približno 10 dni.

Ali se želite osvoboditi revmatizma in protina?

Trganje, zbadajoče bolečine v udih in členkih, oteklina členkov, pohabljenе noge in roke, zbadanja, trganje v raznih delih telesa, da celo slabost oči so večsah posledice bolečin vsled revmatizma in prehlajenja, ki se morajo odstraniti, ker bi bolezen vedno bolj in bolj napredovala.

Jaz Vam nudim

zdravilno pijačo, ki Vam razkrajja sečno kislino, pomaga pri prebavi in čiščenju. Ni to kakšno univerzalno sredstvo ali skrivnostno zdravilo, ampak zdravilo, ki ga je dala dobra mati narava za dobrobit bolnega človeštva.

Vsakemu brezplačno za poskušnjo.

Pišite mi takoj in dobili boste iz mojih skladišč, ki so po vseh državah, popolnoma brezplačno in franko eno steklenico za poskušnjo obesem z navodilom in poučno razpravo. Tako se boste mogli sami prepričati o tem neškodljivem sredstvu in njegovem delovanju.

August Märzke, Berlin-Wilmersdorf, Bruchsalterstrasse Nr. 5. Abt. 21.

253